

Beste Collega,

Voor je ligt een bijzonder dossier.

Het gaat over een buitengewoon traject waarin er een beroep op mij is gedaan als hulpverlener, als spiegel, als onpartijdige derde, als coach en niet in de laatste plaats als vertrouwenspersoon. De partij in kwestie zocht, zoals het doorgaans gaat, contact met mij. De eerlijkheid gebiedt mij te zeggen dat ik in eerste instantie dacht dat het om een grap ging. Een grap die ik niet begreep bovendien en daarom negeerde. Cliënt bleef mij echter gericht benaderen en het leek me ten slotte het beste om antwoord te geven alsof er niets abnormaals aan de hand was.

Wat volgde is op zijn zachtst gezegd een uitzonderlijke cliënt-hulpverlener-relatie, een traject dat mij, als ik het niet zelf had meegemaakt, vooraf onmogelijk had geleken. Cliënt was niet alleen een ongebruikelijke verschijning maar blonk ook uit in zelfreflectie en heeft mij ronduit geraakt, ook op het niet professionele vlak, met oprechte gevoelens van verantwoordelijkheid, betrokkenheid en een onmiskenbaar verlangen om even groots en boeiend als veilig en bestendig door het leven te willen gaan.

Het behandeltraject werd al snel meer een hardop denken, waarbij ik mijn best heb gedaan het aan te scherpen door er vragen of woorden bij te helpen zoeken. In zekere zin is het hele proces wat dat betreft onder mijn huid gekropen.

In dit dossier tref je een greep uit transcripties van gesprekken, verslagen, maar ook notities, verzamelde knipsels en aanvullende documentatie die mij werd toegezonden gedurende ons contact.

Niet eerder heb ik zo'n ongewone cliënt gehad en niet eerder zulke veelzijdige sessies. Cliënt heeft geen bezwaar tegen het delen van dit dossier en ik kan je er maar op één manier deelgenoot van maken, namelijk door inzage te geven in enkele van onze ontmoetingen, te beginnen bij de intake.

Op dinsdag 2 februari 2021 kwam voor het eerst de stad bij mij binnen.

Matthijs Bosman
Therapeut

Inhoud dossier

- Doc 17 Transcriptie intake - Analyse vraag en ambitie
- Doc 18 Persoonlijkheidstest 1
- Doc 19 Persoonlijkheidstest 2
- Doc 21 Transcriptie sessie 2 - Overtuigingen t.a.v. kunst in de O.R.
- Doc 22 Ontvangen e-mail Kurt Lewin
- Doc 29 E-mailwisseling 1 - inzichten en concreter maken visie
- Doc 31 Ontvangen e-mail kwaliteitstypen met locaties
- Doc 33 Transcriptie sessie 5 - aanvulling op visie en kijk op uitvoering
- Doc 34 Verzonden e-mail column over kunst en doelgroepen
- Doc 35 Ontvangen e-mail aantekening gesprek met Kunstacademie
- Doc 39 Ontvangen e-mail artikel hoogbouw Brabants Dagblad
- Doc 40 Ontvangen e-mail bestaande kunst en knipsel tijdelijkheid
- Doc 46 Ontvangen e-mail elk dak is een podium
- Doc 49 Transcriptie sessie 7 - afsluiting

Doc17 – 1 2 2 2021

Behandelend therapeut: M. Bosman
Transcript sessie 1 – Intake Locatie Vught
Cliënt: D. Bosch
Tijd: Aanvang 09:40u Eind 10:36u

Therapeut (T) Goedemorgen, gaat u zitten.

D. Bosch Goedemorgen, dankuwel.

T Er komt nogal wat binnen, ik moet eerlijk toegeven dat ik dit niet had verwacht... Ik wist eigenlijk niet eens dat dit kon...

D. Bosch Ik maak hieruit op dat u nog nooit een stad in uw behandelkamer heeft gehad?

T Dat klopt. Ik bezoek uiteraard net als iedereen steden, maar zij bezochten mij tot vandaag niet.

D. Bosch Voor mij is dit ook de eerste keer, dus wat dat betreft zijn we beiden niet vertrouwd met de situatie.

[...]

T Misschien kunt u mij iets over uzelf vertellen en over waarom u hier bent?

D. Bosch Natuurlijk. Nou, ik ben dus Den Bosch, maar ik word ook vaak 's-Hertogenbosch genoemd. Persoonlijk vind ik dat niet meer van deze tijd. Niemand zegt toch bijvoorbeeld nog 's-Gravenhage? Maar goed, het zullen wel mensen zijn die het goed bedoelen en die vooral waarde hechten aan mijn rijke verleden.

T Ik begrijp uit uw eerdere berichten dat u al langere tijd met enkele dilemma's worstelt.

[...]

Volgens mij zegt u dat er, ondanks uw hoge leeftijd veel nieuws speelt in uw leven.

D. Bosch Nou ja, dilemma's... Veel nieuws... De tijd staat niet stil.

T Hoe voelt u zich daaronder?

D. Bosch Hoe bedoelt u?

T Nou, bij sommigen werkt het zo dat het tikken van de klok ons herinnert aan onze sterfelijkheid. Is het voorbijvliegen van de tijd iets wat u bijvoorbeeld angst inboezemt?

[...]

D. Bosch Dat voel ik zo niet. Uit ervaring weet ik dat ook grote veranderingen verbazingwekkend snel als normaal kunnen gaan voelen.

T Mooi gezegd. Maar u gaf in uw berichten aan mij aan dat sinds kort enkele grote vragen omtrent uw identiteit, uw 'maatschappelijke reputatie' u bezighouden, wat diep van binnen tot onzekerheid over uw kwaliteiten lijkt te zorgen. Dat is nogal wat, slaapt u nog wel goed?

D. Bosch Het is inderdaad niet niks. En het houdt mij inderdaad enorm bezig, daarom heb ik u ook opgezocht. Tegelijk moet ik zeggen dat dit een opsomming is van dingen die op dit moment niet vanzelf gaan. Een heleboel zaken die al jaren goed gaan, gaan vandaag de dag ook nog steeds goed, alhoewel Corona een hoop plezierige kanten van het leven tijdelijk onmogelijk maakt. Wellicht dat de leemte die daardoor ontstaat mij nu het gevoel geeft dat ik de ruimte heb om de issues die u noemde, eens uit te pluizen.

T U heeft het daar normaal te druk voor?

D. Bosch Het stadsleven is per definitie druk.
[...]

Begrijpt u mij niet verkeerd; ik weet wat van oudsher mijn krachten zijn. Ik heb een veelzijdig en boeiend verleden en door de jaren heen is er veel energie in gestoken om ook nu nog te kunnen zeggen dat ik er voor mijn leeftijd, of juist misschien wel dóór mijn leeftijd nog goed uitzie. Mensen zoeken mij graag op en het verveelt niet gauw om over je historische hoogtepunten te vertellen. Ik heb daarbij natuurlijk dat 'Bourgondische' karakter en dat blijft een van mijn sterke kanten. Je ziet echter wel dat op het moment dat die feestelijke kant, het zorgeloze vermaak, wegvalt, er ook weer niet zo heel veel overblijft.

T Dat begrijp ik. En dat is natuurlijk een probleem dat velen met u ervaren. Ondanks dat, klinkt uw situatie op het eerste gezicht niet slecht. U hebt een rijk verleden, staat als gezellig te boek en men zoekt u graag op. Je zou bijna zeggen dat er niet zoveel aan de hand is. Toch zit u hier bij mij. Hoe ziet u dat?

D. Bosch Ja, wat u nu zegt is een beetje die 'count your blessings'-gedachte. Je bent goed zoals je bent en blijf bij je leest...

T Maar dat maakt u niet vrolijk.

D. Bosch Nee. Is dat raar?

T Wat is 'raar'? U voelt het kennelijk zo. Het lijkt er een beetje op dat u ondanks uw leeftijd nog niet bent uitontwikkeld. Maar de veranderingen die u doormaakt lijken u ... ergens niet lekker te zitten?

D. Bosch Juist wel! Ik wil met mijn tijd mee. Er is nog zoveel te doen en te ontdekken. Ik groei en ontwikkel mij en daar ben ik trots op. Ooit was religie iets wat mij sterk heeft gevormd maar tegenwoordig speelt ook nieuwe technologie, bijvoorbeeld de potentie van data-analyse een grote rol in mijn leven. Religie en data lijken op het eerste gezicht mijlenver

uit elkaar te liggen maar het gaat allebei in de kern over iets onzichtbaars waarvan we geloven dat het ons leven en dat van anderen beter kan maken....

Mijn klassieke uiterlijk en de onschuld die daarbij hoorde, was ooit één van mijn belangrijkste eigenschappen. Maar ik merk meer en meer dat ook andere kanten van mij aantrekkelijk worden gevonden; een stadse, misschien zelfs meer mondaine kant. Vergelijk de activiteit op de Tramkade op een zomeravond buiten Corona, eens met de activiteit op de Parade. Het is onmiskenbaar zeer verschillend maar het zijn allebei kanten waar ik trots op ben en dat zo dicht bij elkaar. Het is dus niet zo dat mijn nieuwe kanten mij 'niet lekker zitten'. Het is meer dat ik het als mijn verantwoordelijkheid zie om het oude, vertrouwde te blijven koesteren terwijl ik mijzelf op andere plekken opnieuw uitvind.

T Dat klinkt lovenswaardig.

D. Bosch Ja, niet alleen dat, het is ronduit veelbelovend! Als ik het voor elkaar krijg om het verleden en de toekomst in mij te verenigen, dan zal je zien dat het elkaar versterkt.

T Ik zie ineens enthousiasme, kunt u toelichten waar dat vandaan komt?

D. Bosch Ik wil gewoon ook nu, in het heden indrukwekkend zijn, man. Hoe fantastisch is het om bijvoorbeeld het ene moment naar een stenen, gotische toren van zo'n 600 jaar oud te kijken en het volgende moment naar een lichtgevende helix van 21 meter hoog die langzaam van kleur verandert?

En kronkelende oude steegjes worden door veel mensen prachtig gevonden. Maar pas als ik daar vlakbij ook onder spoorbruggen door kan lopen met een 'gouden kous' van 13.000 vierkante meter en in een hijskraan kan overnachten, ben ik op een unieke plek!

T Ja, daar kan ik in meegaan. En zoals u het nu vertelt, klinkt het ook heel goed. Maar als die veelzijdigheid niet iets is wat uw omgeving van u kent, vinden ze het wellicht lastig om u nog te duiden. En dat terwijl u ook aangeeft zo graag een veilige, berekenbare factor te willen zijn voor velen.

D. Bosch Is de liefde van mijn vrienden en bewonderaars dan niet onvoorwaardelijk? Word ik alleen bemind als ik 'de oude' blijf? Ik ben nog altijd dezelfde maar als ik mij niet ontwikkel dan leef ik niet meer. Dan word ik een relikwie.

T Wat hoopt u met dit traject te bereiken?

D. Bosch Al mijn facetten moeten gelijkwaardig worden. Ook de kanten van mijn persoonlijkheid die nu, anno 2021 ontstaan, zijn relevant. Ik ga toch niet de rest van mijn bestaan, als een soort 'gezellig' openluchtmuseum....

[...]

T Kunt u die zin afmaken?

D. Bosch Laat maar.

T Er is een deel van uw aard dat als het ware nog geëmancipeerd moet worden, voordat u er in volle glorie voor iedereen kan zijn, is dat het?

D. Bosch Dank u. Precies dat.

[...]

En ik denk dat ik daar hulp bij nodig heb.

T Dat lijkt me niet ondenkbaar. Kunt u onder woorden brengen aan wat voor hulp u dan denkt?

D. Bosch Nou, ik zit hier niet voor niets bij u.

T Okee, dat is één weg en daar gaan we ook mee aan de slag. Maar ziet u nog meer activiteiten die u daarbij kunnen helpen?

[...]

Andere personen of handelingen, die dit proces makkelijker kunnen maken voor u en uw omgeving?

D. Bosch Ik weet niet zeker of ik begrijp wat u bedoelt.

T Nou, bij grote overgangen, transities zagezegd, helpt het om niet alles te willen beredeneren. Het leven, ook het stadsleven, is in die zin niet maakbaar. Soms zitten we teveel in ons hoofd en moeten we juist iets doen om ons veranderproces waarneembaar te maken voor onszelf en voor anderen. Een experiment aangaan waarvan we niet precies de uitkomst weten, in tegenstelling tot een dichtgetimmerd proces. Iets dat, geheel onverwacht, zonder woorden, toont wat we óók echt willen zijn.

[...]

D. Bosch Ja, er is misschien wel iets...

T Iets met een disruptieve kwaliteit, iets wat iedereen in staat stelt om weer eens opnieuw naar de zaken te kijken.

D. Bosch Kunst?

T Kunst.

D. Bosch Ja, kunst.

[...]

D. Bosch Dat boeide mij vroeger enorm. Toen verzamelde ik ook echt. Maar in de loop der jaren is het om een of andere reden naar de achtergrond verschoven. Ik sta niet bij iedereen bekend als een liefhebber, zeg maar. Bedoelt u zoiets?

T Kunst lijkt me heel bruikbaar in deze.

D. Bosch Ruimte voor het experiment

T Tastbaar

D. Bosch Niet alle kunst is tastbaar.

T Nou ja, waarneembaar dan.

D. Bosch Ja, waarneembaar... Dat moet het wel zijn. Dan hoeft het ook niet meteen... voor altijd te zijn. Je kunt beginnen om een bepaalde plek voor even... te 'betoveren' als je begrijpt wat ik bedoel?

T Het maakt niet zoveel uit of ik het begrijp. Ik zie in ieder geval dat er bij u iets is aangegaan. En dat telt.

D. Bosch Ja. Inderdaad. Deze neem ik even mee.

T We zijn door onze tijd heen. Volgende keer zou ik graag op dit spoor met u verder praten.

D. Bosch O? Was dit het al?

T Voor deze keer wel. Volgende week dezelfde tijd?

D. Bosch Dat moet lukken.

T Ik zou u graag wat testjes toesturen om in te vullen, lijkt u dat wat?

D. Bosch Testjes waarover?

T Het geeft nog wat meer inzicht in uw persoonlijkheid en tegelijkertijd is het goed om wat dingen, wat kwalen uit te sluiten.

D. Bosch Ja, stuur maar door.

T Nou, daar gaat u weer... Wat een verhuizing.

D. Bosch Ja, dat kun je wel zeggen. Maar soms moet je er wat voor over hebben.

T Precies. Tot volgende week.

D. Bosch Ja, tot dan.

Persoonlijkheidstest 185221 – 2/9

1 Welke klachten of problemen wil je onderzoeken? (meerdere opties zijn mogelijk)

- X Persoonlijkheidsproblemen
- ~~Depressieve klachten~~
- ~~Aandachtstekort met hyperactiviteit~~
- ~~Angstklachten~~
- ~~Verslaving~~
- ~~Eetproblemen~~
- ~~Onverklaarbare lichamelijke klachten~~
- X Aanpassingsproblemen

2 Ik heb karaktertrekken die mij op meerdere levensgebieden (werk, relatie, etc.) erg veel hinder opleveren.

~~Juist~~ Onjuist

3 Deze karaktertrekken kunnen ten minste worden teruggevoerd tot mijn vroege volwassenheid of pubertijd, of zijn minimaal vijf jaar aanwezig.

~~Juist~~ Onjuist

4 Ik heb regelmatig problemen in het contact met andere mensen en dat benadeelt mij erg in mijn functioneren. (bijvoorbeeld: conflicten, vermijden van mensen, mezelf laten gebruiken/misbruiken, anderen begrijpen mij nooit, behandelen mij altijd verkeerd, ik ben erg bang dat anderen mij gaan bekritisieren, ik ben veel te kritisch tegen anderen)

~~Juist~~ Onjuist

5 Ik heb problemen met het omgaan met mijn emoties die mij erg hinderen. (bijvoorbeeld: ik heb meer dan eens in verschillende situaties intense emotionele uitbarstingen zoals schreeuwen, schelden, agressief gedrag of intense huilbuien, of ik toon en/of voel mijn emoties vrijwel nooit)

~~Juist~~ Onjuist

6 Mijn manier van kijken naar de wereld, mezelf en anderen verschilt erg van andere mensen en ik ondervind hier op meerdere gebieden (werk, relatie, vriendschappen) hinder van. (bijvoorbeeld: ik beoordeel mezelf veel slechter of beter dan anderen, mijn normen en waarden zijn anders, mijn mening over het bovennatuurlijke of religie is anders, ik schat de wereld veel gevaarlijker in dan anderen)

Juist ~~Onjuist~~

7 Gedurende het grootste deel van mijn leven en ten minste de afgelopen vijf jaar: Ik doe mezelf regelmatig te kort, doordat ik geremd, perfectionistisch/veeleisend of vermijdend ben.

Juist ~~Onjuist~~

8 Heb je een ontregeling van je emoties, gevoel of gedrag als gevolg van stressvolle gebeurtenis(sen) of nieuwe omstandigheden?

Juist ~~Onjuist~~

9 Op grond van de klachten die in dit onderzoek aan bod zijn gekomen: welke categorie is het meest op jou van toepassing? Lees alle categorieën door voordat je een keuze maakt.

~~Ik heb (vrijwel) geen psychische klachten of de klachten die ik ervaar zijn van voorbijgaande aard of zeer korte duur. Ik ervaar eigenlijk maar weinig hinder in mijn functioneren.~~

X Ik heb klachten op meerdere gebieden (identiteit, leeftijd, ambities die botsen met andermans verwachtingen, sociale druk) maar ik functioneer nog redelijk.

~~Ik heb veel last van mijn klachten. Ik ervaar de nodige problemen in mijn functioneren, maar ik hou me nog net staande op meerdere levensgebieden (werk, gezin, vrienden, hobby's).~~

~~Ik kan op geen enkel levensgebied meer functioneren (werk, gezin, vrienden, hobby's).~~

~~Ik heb ernstige klachten, maar ik vertoon geen gedrag waarbij ik mezelf concreet in gevaar breng of ernstig verwaarloos.~~

~~Ik heb zeer ernstige klachten en er is een groot risico dat ik mezelf of anderen in gevaar breng, of ernstig verwaarloos.~~

10 Verwoord hieronder in het kort uw belangrijkste behandelvraag:

Ik sta al sinds lang bekend als een bepaald type. Veel mensen willen dat dat zo blijft maar ik wil mij, ondanks mijn leeftijd, nog ontplooiën en ontwikkelen. Ik voel hernieuwde levenslust en ik voel dat nieuwe delen zoals de Spoorzone, mij als stad eindelijk over de kaders van de oude stadsmuren doen groeien. Ik zou graag zien dat de mensen die mij kennen, ook van mijn nieuwe kanten gaan houden. Zodat ik eindelijk als een volwaardige stad kan gaan-

[Max. 80 Woorden]

Niveau van functioneren

Cliënt geeft aan dat de gerapporteerde klachten weinig hinderen in het dagelijks functioneren.

Aard van de klachten

Aanpassingsproblemen

Op basis van de antwoorden zijn er aanwijzingen voor de aanwezigheid van een aanpassingsproblematiek. Cliënt geeft aan dat er in het leven één of meerdere stressvolle gebeurtenissen zijn geweest. Cliënt ervaart hierdoor aanpassingsstoornis, deze bemoeilijkt ontwikkeling in het heden.

Persoonlijkheidsproblematiek

Op basis van de antwoorden zijn er ondanks positieve uitschieters, aanwijzingen voor de aanwezigheid van problematische karaktertrekken bij D. Bosch.

Deze karaktertrekken kunnen cliënt kwetsbaar maken voor het ontwikkelen van klachten (bijvoorbeeld terughoudend gedrag gaan vertonen). Ook kunnen ze ervoor zorgen dat andere mensen vervelend reageren (bijvoorbeeld vermeden worden, kritiek op keuzes).

In principe heeft iedere stad zijn of haar eigen gunstige en ongunstige karaktereigenschappen. Behandeling is slechts nodig en passend als deze karaktertrekken voor te veel problemen zorgen in het dagelijks functioneren. Om cliënt de kans te bieden om met wat hulp zijn eigen problemen het hoofd te bieden, is aanvullend psychologisch en ruimtelijk onderzoek noodzakelijk.

Advies

D. Bosch rapporteert klachten maar deze hinderen cliënt echter relatief weinig in het dagelijks leven. Het is daarom op dit moment niet direct noodzakelijk om psychiatrische ondersteuning aan het traject toe te voegen.

*Daarentegen lijkt het vooralsnog raadzaam naar enkele concrete interventies toe te werken.

*Histrionische Persoonlijkheidsstoornis?

Doc 19 – 5 2 2021

Behandelend therapeut: M. Bosman
Uit PT ingevuld door cliënt: D. Bosch

Persoonlijkheidstest 195221 – 2a/9

- Beschrijf jezelf zoals jij jezelf daadwerkelijk ziet in relatie tot steden van dezelfde schaal, met een vergelijkbare hoeveelheid inwoners en ongeveer dezelfde leeftijd. Wat het eerste bij je opkomt, is doorgaans het betrouwbaarste antwoord.

-- Helemaal niet mee eens
- Niet mee eens
± Neutraal
+ mee eens
++ Helemaal mee eens

Ik maak een goede eerste indruk op mensen	+
Ik omarm vooruitgang vrijwel direct	-
Ik hou van grote feesten en bijeenkomsten	++
Ik vind kunst belangrijk	+
Ik hou niet van wanorde en ruim graag op	+
Ik help anderen graag	++
Ik hou mijn beloftes	-
Ik verkies afwisseling boven routine	-
Ik doe er momenteel alles aan om actueel en wereldwijd te blijven	-
Ik hou van opwinding en spanning	-
Ik vind mezelf beter dan anderen	+
Ik verkies politiek die voor verandering is en progressief	-
Ik heb medelijden met daklozen	++
Ik voel me op mijn gemak in verhouding tot andere steden	±

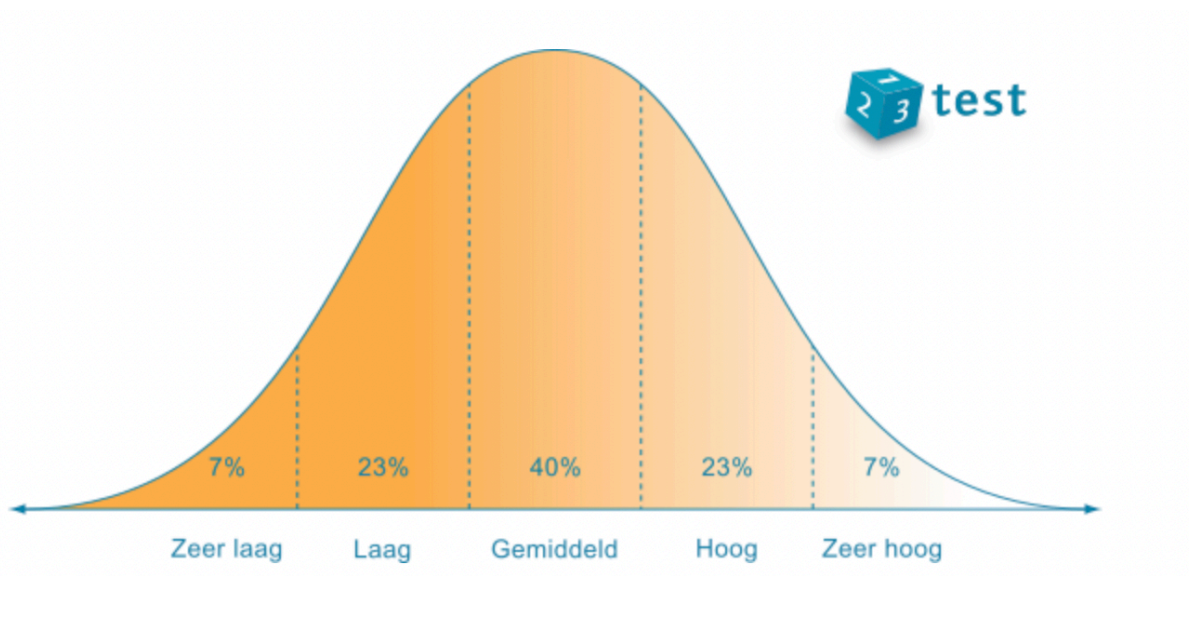
Ik wil graag dat iedereen het goed heeft	++
Ik bekommer me om anderen	++
Ik spreek de waarheid	±
Ik ben bang om de aandacht op mezelf te vestigen	--
Ik hou het liever bij het bekende	++
Ik doe meer dan wat van mij wordt verwacht	+
Ik loop voorop met vergroening en verduurzaming	-
Ik ben op zoek naar avontuur	+
Ik vind mezelf erg goed	++
Ik voer mijn plannen en taken uit	+
Ik heb te doen met steden die het slechter hebben dan ik	+
Ik gedraag mij wel eens ouder dan ik werkelijk ben	++
Ik hou niet van poëzie	--
Ik interesseer me niet voor andere steden	-
Ik hou niet van veranderingen	+
Ik zie mijzelf als een volkse stad	++
Ik heb een hoge dunk van mezelf	++
Ik heb nog heel veel plannen voor de toekomst	++
Ik heb het gevoel dingen niet aan te kunnen	±
Ik heb nog verrassingen voor mensen die mij al denken te kennen	++
Ik verkies politiek die voor conventies is en traditioneel	+

Het gaat bij mij al snel over geld	+
Ik vermijd grote menigten	--
Jonge mensen voelen zich tot mij aangetrokken	-
Ik heb een goed gevoel over mezelf	+
Ik houd mijn beloftes niet	+
Ik hecht (te) veel belang aan tradities en gewoonten	++
Ik wil graag iets anders van mezelf laten zien maar weet soms niet hoe	++
Ik schep op over mijn sterke punten	++
Ik heb moeite om met iets te beginnen	++
Ik sta bekend als warm en gastvrij	++
Ik luister al snel naar dezelfde (behoudende) raadgevers	+
Ik trek levensgenieters aan	+

Samenvatting Resultaten

Deze test		Deze test	
Beschrijft iemand die laag scoort als...	Percentiel (bereik)	Beschrijft iemand die hoog scoort als...	
Openheid voor ervaringen			
Traditionalistisch – nuchter – praktisch – behoudend – geeft de voorkeur aan traditionele opvattingen en technische probleemoplossing	14% (laag)	Fantasierijk – ruimdenkend – experimenteel – geeft de voorkeur aan conceptuele probleemoplossing	

Extraversie		
Gereserveerd – formeel – serieus – stil – werkt het liefst alleen – vermijdt directe leiderschapsrollen	75% (hoog)	Joviaal – vriendelijk – assertief – werkt graag met anderen – vervult graag directe leiderschapsrollen

De factor-testscore die het verst bij 50 vandaan ligt – naar boven of naar beneden – geeft iemands sterkste persoonlijkheidskenmerk aan. Dit persoonlijkheidskenmerk heeft doorgaans de grootste invloed op je gedrag in het algemeen, je beweegredenen en de manier waarop je de toekomst tegemoet treedt.

Persoonlijkheidskenmerk 1:

Traditioneel en nuchter

Persoonlijkheidskenmerk 2:

Sociaal joviaal en begaan met de ander

Persoonlijkheidskenmerk 3:

Nieuwsgierig naar nieuwe mogelijkheden

Doc21 – 2 9 2021

Behandelend therapeut:

M. Bosman

Transcript sessie 2

Locatie Vught

Cliënt: D. Bosch

Tijd: Aanvang 09:40u

Eind 10:43

T Goedemorgen, daar bent u weer.

D. Bosch Ja, het is weer gelukt.

T Een hele toer iedere keer. Maar gaat u zitten.

D. Bosch Dank u.

T En het weer helpt ook niet echt, u bent kletsnat.

D. Bosch Ja, ik ben natuurlijk de hele dag buiten... Maar dit is inderdaad niet mijn favoriete weer.

T O? Geen winterliefhebber?

D. Bosch Niet echt. Een paar weken vind ik het wel leuk maar dan begin ik me af te vragen waarom ik niet een slordige 1500 km zuidelijker lig...

T Ja, heerlijk... Waar zitten we dan ongeveer?

D. Bosch Ik weet het niet precies. Ik dacht aan Barcelona. Maar ze zeggen dat je de winter wel gaat missen in zo'n warm klimaat...

T Ja, die opvatting ken ik. Nou, als ik moet kiezen tussen een kerstboom en een palmboom... Dan zijn we snel klaar met versieren, zeg maar.

D. Bosch Tja...

[...]

T Vertelt u eens, hoe is het u afgelopen week vergaan?

D. Bosch Nou... intens.

T Intens zelfs. Kunt u daar wat meer over vertellen?

D. Bosch Ons gesprek van vorige week heeft me niet losgelaten. Ik had niet verwacht dat ik al direct met u terecht zou komen bij zoiets helders en groots.

T Ok, nog even kort samenvatten voor ons allebei:

D. Bosch Ik weet het nog wel hoor...

T Nee maar da's toch even makkelijk: we hebben kennisgemaakt en we hebben samen zo'n beetje benoemd waar u mee zit. Grofweg komt de hulpvraag erop neer dat u enkele grote veranderingen ondergaat en dat u uw omgeving ervan wil overtuigen dat u in de kern dezelfde blijft, er hooguit veelzijdiger en aantrekkelijker van wordt. Ten tweede zoekt u hulp en concrete handvatten bij het vervolmaken en emanciperen van nieuwe onderdelen van uw identiteit.

D. Bosch Jep.

T Kunnen we misschien nog iets specifieker zijn als we het hebben over 'nieuwe onderdelen van uw identiteit'? Want dat blijft voor mij nog wel vaag.

D. Bosch Oké. Het gaat dan eigenlijk gewoon over mijn Spoorzone en wat daarmee samenhangt, zo'n beetje alles van het JBZ en KW1C tot het EKP en de EvP.

T De EvP?

D. Bosch De Ertsveldplas. Geintje.
[...]

En dan zo'n beetje van mijn Gouden Draak tot en met het Westerpark.

T Aha. Dat maakt het inderdaad duidelijker. En kunt u ook nog wat duidelijker zijn over 'grote veranderingen'? Het zou wel prettig zijn als ik daar concrete voorbeelden bij heb.

D. Bosch Nou, heeft u even..?

T Ik wil het graag weten.

D. Bosch Ik heb het nu over de echt grote veranderingen. De laatste tijd is er al heel wat gerealiseerd maar er is nog veel meer op komst. De herinrichting van de Onderwijsboulevard en de nieuwbouw op de plek van de voormalige Kunstacademie bijvoorbeeld. De komst van het Innovatiedistrict op het Grenco-terrein en daar niet ver vandaan de nieuwbouw rondom de huidige Kunstacademie en aan het water; het EKP-terrein. Moet ik doorgaan?

T Ja, als er nog meer is.

D. Bosch Ter hoogte van de huidige Diezebrug wordt de komende jaren aan de Bossche Stadsdelta gewerkt, een gebied waarmee ik de binnenstad ook langs die kant met de Spoorzone en het water verbind, met als misschien wel belangrijkste verandering dat mijn Diezebrug verdwijnt en er een lagere brug van de Tramkade naar de overkant, het Stadsstrandje 'Witte Sieb' komt. Tenslotte wordt nog wat verder vooruit in de tijd zelfs het Centraal Station compleet vernieuwd tot een plek die oost en west over het spoor verbindt en meer een verblijfsplek wordt in plaats van een doorgangsplek. Dat was het in grote lijnen wel zo'n beetje.

T Nu begrijp ik dat u dat beschouwt als een heel andere kant van u dan bijvoorbeeld de historische binnenstad...

D. Bosch Ik zie dat niet zo, maar de buitenwereld soms wel. Ik zie het zelf als een recenter, wat actueler deel van mezelf. Maar het maakt mij vooral juist één grote stad voor iedereen.

T Ik begrijp het. U had overigens ook de tests ingevuld en aan mij teruggestuurd.

D. Bosch En? Heeft dat nog iets bijzonders opgeleverd?

T Er blijkt uit dat u ondanks de uitdagingen waarmee u zich geconfronteerd ziet, nog altijd goed functioneert. Uw hulpvraag lijkt dan ook zeker haalbaar. Uit uw persoonlijkheidstests blijken geen grote problemen. Wel een in het oog springende moeite om tradities los te laten. De andere uitschieter is dat u niet goed in staat bent om gestructureerd... zeg maar met een helder omlijnd plan, de toekomst tegemoet te treden. Overigens scoort u hoog op vriendelijkheid en zijn empathische gevoelens emoties u niet vreemd. Herkent u zich daarin?

D. Bosch Ja... Dat klopt wel denk ik.

T Goed. U had een intense week achter de rug en dat kwam omdat...?

D. Bosch Nou, het was gewoon een drukke week, mede door het slechte weer. En wat wij in de vorige sessie aanraakten, heeft mij dus beziggehouden. Midden tussen de geijkte mogelijkheden die je hebt als stad om het openbare leven strategisch een bepaalde kant op te duwen, word je ineens weer herinnerd aan een extra optie.

T Ik begrijp dat u door ons gesprek als het ware kunst als uitlaatklep hebt herontdekt en daar ben ik blij om. Maar dat lost toch niet ineens alles op? Als 'Een jongetje dat alles goed zou maken'?

D. Bosch Kunst is wel iets meer dan een 'uitlaatklep'... Ik zie het als een extra communicatie met je omgeving, waarin je alles kwijt kan wat zich niet in andere, gangbare vormen laat gieten. Maar natuurlijk lost het niet alles op. Ik wil me niet langer als een One-Trick-Pony maar in alle volledigheid aan de wereld laten zien en ons eerste gesprek heeft mij direct doen inzien dat mijn oude passie kunst daar onlosmakelijk mee is verbonden.

T Oké, maar ik weet niet of ik de juiste gesprekspartner ben om dat verder met u uit te denken.

D. Bosch Dat vraag ik ook niet. Ik vraag u om te reageren. In dialoogvorm blijft een gedachtegang soms makkelijker levend. U coacht mij als het ware richting een opvatting,

zodat ik vol zelfvertrouwen een proces in gang kan zetten. Aan het einde van dit traject hoop ik met een heldere kijk op de zaak naar buiten te gaan.

T U verwacht dat met mij te bereiken in gespreksvorm?

D. Bosch Ik zie het als één grote dialoog, ja. Maar ik wil ook nog wel wat meer met u delen dan deze gesprekjes.

[...]

T Waarom kijkt u mij nou zo aan?

D. Bosch Ik ben nieuwsgierig, of we dit zo samen gaan doen.

T Ik sta ervoor open, laten we het proberen.

D. Bosch Proberen daar bouw je geen kathedralen mee, hè!
We gaan het doen!

T Ok.

[...]

T Wat is er?

D. Bosch Niks... Ik vind het gewoon leuk.
Ga verder.

T Ja, waar waren we

[...]

We hadden het vorige keer volgens mij over de kracht van het experiment versus een dichtgetimmerd concept.

D. Bosch Dat waren eigenlijk uw woorden.

T Zeg het dan eens met die van u.

[...]

D. Bosch Hebt u weleens gehoord van Kurt Lewin?

T Nee, ik...

D. Bosch Kurt Lewin was een pionier in de sociale wetenschappen aan het begin van de 20e eeuw. Dat is alweer even geleden, dus zou je kunnen zeggen dat zijn theorieën op leeftijd zijn, maar dat kan mij niets schelen. Als je als stad het oudste bakstenen gebouw van Nederland herbergt, dan kijk je niet op een eeuwje meer of minder.
Eén van de dingen die Lewin heeft verzonnen, is de 'veldtheorie'. Mag ik even kort vertellen wat dat is?

T Prima.

D. Bosch In zijn 'Veldtheorie' leent Lewin natuurkundige theorieën van o.a. Einstein voor sociaal maatschappelijke doelen. Hij zegt dat het gedrag van mensen het gelijktijdig functioneren is van iemands persoonlijke karaktereigenschappen en in dezelfde mate de invloed van zijn of haar omgeving.

Hij maakte er zelfs een formule van. Het gedrag van mensen noemde hij B, het karakter van de mens noemde hij K, de omgeving werd S. De gelijkwaardig functie van die twee noemde hij f. Zijn formule werd dus:

$$B = f(K \times S)$$

Oftewel 'het gedrag van mensen is net zo afhankelijk van hun karakter als van de invloed van hun omgeving'. Daarbij hoort volgens Lewin 'een constante aandacht voor werkende krachten' omdat alle factoren steeds in beweging zijn.

Iets anders waar Lewin nog om wordt herinnerd, is het beschrijven van een circulair ontwikkelingsproces. Oftewel een opvolging van verkennende en creërende handelingen die zich kunnen blijven herhalen. Het hoort bij misschien wel zijn meest geciteerde uitspraak:

'Als je werkelijk iets wil leren begrijpen, probeer het dan te veranderen'.

Ik zal u dat circulaire model wel eens doormailen, echt heel interessant omdat het gaat over steeds opnieuw ervaren, reflecteren, iets nieuws verzinnen, uitvoeren en dat weer ervaren en zo door.

T Die moet ik even op me in laten werken.

D. Bosch Ja dat snap ik. Wat ik er het mooie aan vind, is dat hij hiermee in mijn ogen twee heel relevante dingen zegt.

Ten eerste over de mensen die een visie hebben op hoe een stad zoals ik eruit moet zien, wat voor faciliteiten zijn er nodig, hoe komen we van A naar B, waar blijft het groen en wat voor stedelijke activiteit is er op straat, dat soort zaken. Tegen die mensen zegt Lewin eigenlijk dat je moet blijven uitproberen en dat er altijd ruimte moet zijn om te leren van het gedrag van de gebruiker van de stad (B: bestaande uit 50% karakter en 50% invloed van de omgeving).

T En wat is het tweede?

D. Bosch Dat is dat je door de ogen van inwoners en bezoekers naar de openbare ruimte moet kijken. Wat heeft een omgeving nodig om die gebruikers zover te krijgen dat ze zich erin begeven? En dan bedoel ik niet even simpelweg van de trein naar je school lopen, nee, je werkelijk verhouden tot de openbare ruimte. Je er bewust in begeven, erin leven – wat dus een mentale openbare ruimte oplevert. Een openbare ruimte waarin je bijvoorbeeld te voet gaat omdat je dan iets beleeft én op je plek van bestemming aankomt.

Tussen die twee zaken, dus tussen kwaliteit van inrichting en kwaliteit van beleving, moet een brug worden geslagen. Een brug die verhalen oproept die niet met gebouwen, banken

of bomen kunnen worden verteld. Een brug die ingrepen legitimeert die geen andere functie hebben dan spreken tot de verbeelding van de passant.

T Oké, even time out. Want er rolt nogal wat uit.

D. Bosch Ja, even nog. Die brug. Dát is waarom buitenkunst nu zo'n toepasselijk onderwerp is voor mij. Dát is wat ik nu nodig heb.

T Is dit iets nieuws?

D. Bosch Wat?

T Wat u nu beschrijft.

D. Bosch Dat weet ik niet. Het is waarschijnlijk allemaal al eens ergens geformuleerd, en beter. Maar ik ben hier omdat ik behoefte heb aan een manier om er zelf tegenaan te kijken.

Noem het een visie.

[...]

Net als in dat liedje van Nick Cave:

“Call it a premonition, call it a crazy vision
Call it intuition or something learned from mother...”

In veel van zijn liedjes doet Nick Cave misschien wel wat ik hier beschrijf. Hij schrijft als het ware korte verhalen die illustreren hoe elk individu een compleet unieke manier heeft om zich binnen zijn omgeving te bewegen. In zijn liedjes ontspoord dat regelmatig tot in het absurde...

[...]

Net als bij Jeroen Bosch eigenlijk! Verhalen die je het gevoel geven dat er werkelijk voor iedereen plek is.

[...]

Is dat nou niet ontroerend?

T Ik zie dat het u raakt, kunt u dat uitleggen?

[...]

D. Bosch Het ontroert me gewoon.

T Maar wat ontroert u dan?

D. Bosch Dat het uiteindelijk de verhalen zijn, of dat nou sculpturen zijn, schilderijen of liedjes, gedichten of films... Dat het uiteindelijk de beleefbare verhalen zijn die ons houvast geven in onze omgeving. Iedereen verhoudt zich tot zijn omgeving en iedereen kan wel een handreiking gebruiken om zich goed te voelen op bijvoorbeeld zo'n nieuwe plek als mijn spoorzone.

T Dat begrijp ik. En waarom maakt u nu dat onderscheid?

D. Bosch Wat bedoelt u?

T U benoemt ineens specifiek een nieuw gebied; de Spoorzone. Werkt het dan anders in oudere delen? Rondom de Sint-Jan bijvoorbeeld?

D. Bosch Mijn Sint-Janskathedraal is natuurlijk van origine één groot beeldverhaal. Maar een paar honderd jaar geleden werd er anders gekeken naar de connectie die een passant voelde met zijn omgeving. Er werd simpelweg naar het hoogst haalbare gestreefd, door degene met het meeste geld. En geloof mij, dat was niet het volk. Ik stond niet voor niets ooit helemaal vol met kerken.

T Zou je die voelbare historie dan kunnen zien als een vast ingrediënt van uw oude stadshart, dat bij veel bezoekers tot de verbeelding spreekt?

D. Bosch Het is een omgeving die het sentimentele in ons raakt, die een gevoel van vertrouwde veiligheid oproept omdat het er allemaal al zo lang is. Een scheve gevel, een ommuurde kloostertuin, beeldhouwwerken, bruggetjes, siersmeedijzer, een verstopte kapel, een oud café en stap daar maar in een bootje, dan kun je ook nog onder de stad doorvaren. Wat wil je in godsnaam nog meer?

T Ja? Ik snap dat u het retorisch bedoelt, maar kunt u proberen werkelijk antwoord te geven op die vraag? Wat wil je in godsnaam nog meer?

D. Bosch Ik barst uit mijn voegen. Ik ben geen Brugge, geen openluchtmuseum. Ik voel dat er weer een gouden tijd is aangebroken, een tijd van enorme groei! En als je alle ontwikkelingen die in het gebied dat ik u net aanduidde, bij elkaar optelt dan weet je dat binnen afzienbare tijd het Centraal Station ook werkelijk centraal in de stad ligt. Kijk, de gebouwen die er tussen het bestaande industriële erfgoed zoals de Grasso of IJzergieterij Dufay, nieuw bijkomen, hebben niet dezelfde kwaliteiten als wat er elders in de stad al eeuwen staat. Niet dezelfde kwaliteit zeg ik, maar wel degelijk kwaliteit. En de bebouwing die er nu nieuw bijkomt, heeft weer de kwaliteiten van nu. Wat nu nog nieuwe, spannende eilandjes zijn aan de westkant van het station, moet aan elkaar en over het spoor verbonden worden door een slimme buitenruimte. Een buitenruimte met de kwaliteit van de stad die ik ga zijn. Een buitenruimte die houvast biedt met behulp van kunst. En nog iets... Het wil me even niet...

T Als ik goed geluisterd heb dan denk ik dat u een buitenruimte bedoelt die op één of andere manier reageert op het gebruik. Interactief als het ware, omdat u zei dat als je iets werkelijk wilt leren begrijpen, je steeds moet proberen het te veranderen.

D. Bosch Ja. Dat was het. Maar ik noem het liever responsief. Want bij interactief denk ik aan lantaarnpalen die feller gaan branden als er meer mensen op straat zijn of zo.

T Nou responsief dan.

[...]

D. Bosch Juist... Zo. Dat is eruit.

T Ja, dat was een heel verhaal. Het lijkt me ook niet iets dat je alleen doet... maar in samenwerking. En niet allemaal tegelijk, toch?

D. Bosch Nee, dat moet inderdaad stap voor stap.

T Daar kunnen we het een volgende keer misschien over hebben?

D. Bosch Oké, dan laat ik het nu ook even voor wat het is.
Bedankt en tot volgende week.

T Dat lijkt me heel verstandig, tot volgende week.

cirkel lewin Inbox x

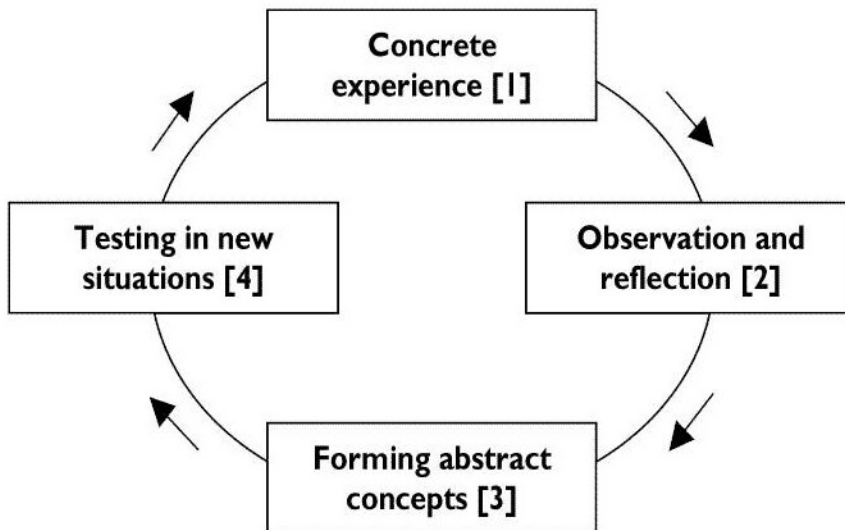
D.Bosch
to me

3:54 PM (0 minutes ago) ☆ ↶ ⋮

On feb 9, 2021 at 12:46 PM D.Bosch <-----@s-hertogenbosch.nl> wrote:

>>

Hierbij zoals beloofd het schema van Kurt Lewin:

Hartelijke groeten,

D. Bosch

↶ Reply

➡ Forward

Uit: E-mailwisseling met cliënt D. Bosch

2 berichten

Oorspronkelijk bericht: 12 februari 14:21u

Verzonden vanuit -----@gmail.com

>> betreft: Re: verzetten afspraak en vraag

>>

[...]

>>

U gaf aan dat onze afspraak op 16-2 niet door kan gaan, jammer maar begrijpelijk, ik zag dat er ook alweer een nieuwe datum is vastgelegd. U vroeg in uw e-mail of ik u een vraag zou kunnen stellen om u te helpen om ook in 'verloren uurtjes' uw visie op de toekomst aan te scherpen. Afgezien van het feit dat het ook goed is om af en toe even los te laten en afstand te nemen van alle ambities, denk ik dat ik weet hoe ik u verder kan helpen:

Samen hebben we uw situatie uitgebreid besproken. We hebben benoemd hoe u als stad tegen de nabije toekomst aankijkt en hoe er wellicht tegen u aangekeken wordt.

U heeft toegelicht dat u vooral een instrument zoekt om tot het gevoel van mensen te spreken en u ziet kunst als belangrijke vorm. U hebt ook de wens uitgesproken om met behulp van dit traject een heldere kijk op uw wensen en mogelijkheden te krijgen. Daarom denk ik dat het goed is als u dit grote, abstracte gegeven, de stad die via kunst bij mensen binnenkomt, op een of andere manier probeert wat meer inhoud te geven en te ontleden in enkele richtingen of hoofdstukken. Zou dat mogelijk zijn?

Hartelijke groet,

M. Bosman

>>

bericht: 17 februari 23:04u
vanuit *****@s-hertogenbosch.nl

>> betreft: Re: Re: verzetten afspraak en vraag

>>

[...]

Bedankt voor het 'huiswerk', dat is precies wat ik nodig had. Geen eenvoudige opgave, maar inderdaad noodzakelijk om het allemaal wat in stukken te hakken en concreter te maken.

Groet,

D. Bosch

>>

>>

bericht: 6 maart 21:25u
vanuit *****@s-hertogenbosch.nl

>> betreft: 4 eigenschappen

>>

Eindelijk ben ik eraan toegekomen om al mijn gedachten op een rij te zetten. Het lijkt me het beste om gewoon op papier te zetten welke eigenschappen ik nog zou willen ontwikkelen of welke ik al heb en beter wil benutten. (En dat op mijn leeftijd...)

Ik wil als stad 'verbonden' zijn. Daarmee bedoel ik het op elkaar aansluiten van mijn straten, pleinen, monumenten, gebouwen en parken. Pas als mijn krachtige onderdelen als stad goed verbonden zijn, kunnen mensen volledig verbonden raken met mij.

Ik voel daarnaast meer dan ooit dat ik een stad wil zijn die je 'mee wil maken': daar wil ik mee zeggen dat je steeds naar manieren zoekt om op straat beleefbaar te maken wat er achter al die gevels wordt bedacht.

Ik wil ook een 'complete' stad zijn waarin letterlijk en figuurlijk bruggen geslagen worden tussen oost en west, tussen oud, minder oud en hagelnieuw, tussen vertrouwd en enerverend.

En tenslotte wil ik mijn verbeelding blijven gebruiken en een stad zijn die er een beetje een wereldse blik op nahoudt. De 'imaginaire' stad, die af en toe een voorschot neemt op de toekomst.

Feitelijk heeft u nou nog niks, dus heb ik nagedacht over wat deze vier eigenschappen volgens mij inhouden en hoe er iets van gerealiseerd kan worden. Ik heb me daarbij geconcentreerd op de rol van kunst en kunstenaars, want u benoemt het heel goed in uw mail: dat beschouw ik als mijn instrument om tot het gevoel van bewoners en bezoekers te spreken.

Een verbonden Stad – op meerdere manieren

Ik gaf al eerder aan dat mijn Spoorzone nu nog uit interessante eilandjes bestaat die door een slimme buitenruimte met elkaar verbonden moeten worden. Er zijn nu nog plekken waar ik de bezoeker even helemaal niets te bieden heb. Hieronder alvast een voorbeeld van zo'n non-plek waar de stedelijke buitenruimte heel even in het niets lijkt op te lossen. Wat moet je ermee als passant?

Hoek Paardskerkhofweg en Parallelweg - zelfs de stoep houdt ermee op.

Grofweg zie ik in de Spoorzone vier kwaliteitstypen in de buitenruimte. Je hebt de top-buitenruimte, een prachtige vermenging tussen interessant programma in de plint en hoge kwaliteit inrichting. Ten tweede is er de buitenruimte die wel relevantie heeft, bijvoorbeeld omdat het om een looproute naar een interessante bestemming gaat, maar er verder niets of niet veel te beleven is. Ten derde is er neutrale buitenruimte die gericht is op bestaande woningen en woonerven die niet bij een belangrijke route horen. Tot slot is er de buitenruimte die simpelweg vergeten lijkt te zijn, waar ik me als stad eigenlijk een beetje voor schaam. Ik zal van elke categorie voorbeelden mailen.

In de 'neutrale' buitenruimte die ik als derde benoemde, waar voornamelijk gewoond wordt, komen geen bezoekersstromen. De kleine woonwijkjes liggen in de luwte en doen geen afbreuk, maar dragen ook niet bij aan het stedelijke karakter van de Spoorzone. Kunst kan er zeker een verschil maken, maar de prioriteit ligt hier niet.

Ook de 'vergeten' buitenruimte is in mijn ogen niet de juiste plek voor kunst. Sommige plekken zijn zo verwaarloosd en onaangenaam dat alleen kunst daar geen verandering in kan brengen. Hier moet eerst orde op zaken worden gesteld met heel andere ingrepen voordat je er met kunst aan het werk moet willen gaan.

Als ik een keuze moet maken voor het soort openbare ruimte waarin ik werkelijk verschil wil maken met kunst, valt naar mijn idee de keuze op buitenruimte nummer twee. Aan dit soort plekken moet in de komende jaren kwaliteit worden toegevoegd. Kwaliteit die ervoor zorgt dat je weet waar je heen moet en soms kwaliteit die een route meer de moeite waard maakt. Mensen, architectuur, groen, winkels en zelfs industriële activiteit kunnen belevingswaarde hebben maar soms ontbreekt die beleving nou eenmaal.

Dan moet een ruimtelijke, fysieke kunstingreep letterlijk een stedelijk decorstuk zijn.

Een object dat van veraf, bijvoorbeeld door verlichting, hoogte of het gebruik van projectie, aantrekkingskracht uitoefent. Een blikvanger die een route gevoelsmatig logischer of meer behapbaar kan maken. Een sculptuur als stedelijk decorstuk kan een welkome bestemming voor een wandeling zijn of een heel ander aanzien geven aan een plein.

Aan de westkant van het station zijn de afstanden groter en voorlopig nog minder interessant voor voetgangers dan aan de kant van het historische centrum. De loopafstand van het station naar de Sint-Jan is bijvoorbeeld een kilometer, net als de afstand van het station naar het JBZ of de Brabanthallen. Toch worden de laatste twee veel minder vaak te voet afgelegd.

Ruimtelijke ingrepen kunnen voor de passant werken als mentale 'tankstations' die elke denkbare vorm kunnen krijgen. Afgezien van een stedelijke kwaliteit, moet zo'n object lokaal geworteld zijn. Is er op de bewuste plek een verandering op komst? Leeft er een verlangen onder bewoners? Of is een plek gewoon saai? De herinrichting van de Onderwijsboulevard, bijvoorbeeld. Er is veel verkeer en aan weerszijden van de straat genoeg te doen, maar de Onderwijsboulevard weet maar niet de verblijfkwaliteit van een campus te krijgen. Hier zou een kunstenaar een grote, ruimtelijke bijdrage aan kunnen leveren, door bijvoorbeeld aan begin en eind sculpturen met een 'poort-functie' te bouwen, waardoor een dergelijke plek de eenheid en andere sfeer krijgt die men nu nog zoekt.

De betrokken kunstenaar is vrij in de manier waarmee hij of zij tot een analyse van de locatie en de directe omgeving komt. Door te meten of te praten, met behulp van sensoren en data-analyse, sociale media, samenwerkingen of een doorgewone informatieavond, geeft de kunstenaar de stad uitgebreid de kans om ook haar eigen input te formuleren voor een dergelijke, verbindende toevoeging.

De forse, ruimtelijke ingrepen die de komende tijd op de agenda staan zoals het verleggen van de Diezebrug in combinatie met de ontwikkeling van de Bossche Stadsdelta, en in de verdere toekomst de vernieuwing van het Centraal Station, zijn juist niet de plekken voor kunst omdat je mag verwachten dat deze transformaties kwaliteit van zichzelf zullen hebben, waardoor ze ook tot het topniveau gaan behoren dat ik als eerste benoemde. Je ziet het aan de Paleisbrug: een supergoed ding. Het is 'instagrammable public space': daar hoeft echt geen kunstwerk meer bij.

Verbinding kan ook op gang geholpen worden met een tijdelijke impuls. Hier zie ik kansen voor kleine en grote evenementen en samenwerkingen met studenten. Een Minor onder begeleiding van een kunstenaar op AKV St. Joost, of Urban Art Platform - Kings of Colors met studenten van de HAS of het KW1C. Dat kan tijdelijke interventies opleveren, gebaseerd op onderzoek naar de omgeving.

Door met regelmaat de nabije omgeving te laten bestuderen en te beïnvloeden door groepen studenten, ontstaat door de jaren heen niet alleen een responsieve buitenruimte die antwoordt op het moment, er ontstaat een sfeer van mogelijkheden.

Er gebeuren dingen omdat het hier kan.

De Spoorzone wordt een 'Aanspoorzone'.

(Ik heb overigens volgende week een gesprek met de Kunstacademie over de mogelijkheden – ik mail wel als daar nog iets belangrijks uitkomt.)

De stad die je mee wil maken

Kunstenaars kunnen op een fysieke manier de openbare ruimte positief beïnvloeden maar het is zeker zo relevant om de kunstenaar uit te nodigen om op strategisch niveau aan processen mee te werken. Kunstenaars halen hun bestaansrecht namelijk per definitie uit de originaliteit van hun werk en beschouwen pionieren, het formuleren van een absoluut originele gedachte en het vormgeven van het ongebruikelijke, als kernwaarden van hun aanpak.

De Spoorzone huisvest vernieuwende organisaties zoals bijvoorbeeld het I.O.T. (Internet Of Things) Stadslab bij het toekomstige Innovatie District in en om het voormalig Grasso gebouw. In dat IOT Stadslab worden tests gedaan met Innovaties voor een slimmere buitenruimte. De bedoeling is dat die experimenten ook worden toegepast in de Spoorzone van Den Bosch. De Hofvijver in het Paleiskwartier beschikt bijvoorbeeld over windsensoren die de fontein indien nodig uitschakelen en door middel van een app krijg je sneller een groen licht als fietser.

Een fontein die uitgaat bij wind is technisch wellicht een doorbraak maar nauwelijks een echte aandachtstrekker in het dagelijks leven. En de Schwung app voor groen licht is niet bepaald meer uniek.

Maar kan de fontein hoger spuiten als bijvoorbeeld een buurtbewoner iets te vieren heeft? Zou een app de fietser kunnen vertellen wie je waarschijnlijk ontmoet als je vandaag te voet gaat? En big data kan bestudeerd en geanalyseerd worden maar het kan ook menselijke gedachten zichtbaar maken voor anderen, zoals Spotify dat doet op Billboards?

“Dear person who played ‘Sorry’ 42 times on Valentine’s Day, what did you do?”
Campagne van Spotify gebaseerd op Data-analyse

Een ‘Slimme Stad’ is niet automatisch een interessante stad. Ook innovatie heeft een verhaal nodig dat interesse genereert en de innovators helpt om hun weg naar binnen te vinden in het dagelijks leven van de doelgroep. Kunstenaars hoeven zich juist niet specifiek met interactiviteit en data bezig te houden om hierin een rol te spelen.

Ze moeten er goed in zijn om iets waarneembaar te maken en om werkelijke interesse te wekken met het juiste verhaal.

Vanuit deze gedachte kunnen samenwerkingen ontstaan tussen organisaties als IOT Stadslab, JADS en een kunstenaar, of tussen partijen zoals de HAS, ZLTO en een kunstenaar. Ik kan me voorstellen dat er meer bedrijven en instellingen zijn in de Spoorzone, zeker straks in het Innovatie District, die met behulp van een kunstenaar een interessant stempel kunnen drukken. Denk maar aan het Justitiepaleis of BrabantWater, of Helicon in relatie tot bijvoorbeeld het Westerpark. Maar ook op een kleinschaliger, persoonlijker niveau kan grote meerwaarde ontstaan; bijvoorbeeld bij een samenwerking tussen een kunstenaar, Kunstacademiestudenten en Buurtcooperatie Copernikkel. Of met de Kids Reporters, kinderen die in West en Boschveld fanatiek de lokale journalistiek bedrijven en zo een grote betrokkenheid teweegbrengen tussen jeugd en sociale omgeving.

Kunstenaars staan voor een unieke inbreng. Betrek ze om ook op strategisch en conceptueel niveau de waarde van vernieuwing voelbaar te maken, anders ben ik straks weliswaar een slimme stad maar ook een hele stille stad.

De complete stad

De wens om een 'complete stad' te zijn, is eenduidiger en luchtiger dan de vorige twee ambities. Ik bedoel ermee dat ik één stad wil blijven, die weliswaar zowel historische kracht als hedendaagse kracht heeft, maar niettemin één geheel is. Het als een eenheid laten ervaren, ten oosten en ten westen van het station, zou wat mij betreft een onderlegger kunnen zijn voor tactische kunstprojecten. Mijn kijk hierop laat zich misschien ook beter in beeld vangen dan in woorden. Ik ben in mijn historische centrum bijvoorbeeld trots op de 'Meeneempoëzie' – gedichten op gevels die bewoners daarvoor beschikbaar stellen, zoals deze van Hans Vlek:

Het zou een sterk gebaar kunnen zijn om dit soort romantische impulsen die je zomaar binnenkrijgt als passant, ook te laten opduiken aan de westkant van het station. Het laat zien dat ook hier bezoek gewaardeerd wordt en dat ook dit een plek is om om je heen te kijken.

Schets van een gedicht in de Spoorzone, hier een fragment uit werk van Doeko L.

De complete stad, waar markante stadsdelen in al hun uniciteit een eenheid vormen, wordt natuurlijk het beste mogelijk gemaakt door zoveel mogelijk spoorovergangen. Maar ook hier kan kunst een bijdrage leveren.

Door ingrepen in de Spoorzone bijvoorbeeld aan een route te koppelen en die ook in de historische binnenstad waarneembaar te maken, kan kunst mensen letterlijk over het spoor lokken.

En verwijzingen naar highlights aan weerszijden van het spoor, vergroten mentaal de stad en dragen zodoende bij aan evenwicht in de aandacht voor beide kanten.

De Imaginaire stad

Als je niet uitkijkt ben je met kunst steeds aan het reageren op de koers die door ontwikkelaars wordt uitgezet. Een plein dat niet werkt, een wijk die niet wil, verleiding die ontbreekt. Kunst in de stad kan bijna een lapmiddel gaan lijken voor waar al het andere is mislukt. Dat lijkt me een rol om voor te waken. Kunst is prima in staat om een eigen geluid te geven en ik vind dat de kunst ook af en toe voorop moet kunnen lopen. Kunstenaars zijn als geen ander in staat om vrij en open naar verandering te kijken, om de toekomst te verwoorden en daarin vooral ook de menselijke maat te benoemen.

De imaginaire stad blijft naar mijn idee onderzoeken waar het op menselijke schaal om draait.

Met wie leef ik samen in deze stad? Kennen we meer of juist minder armoede in 2030?

Hoe behoudt een ontmoeting op straat zijn waarde, wanneer het merendeel van onze kennismakingen digitaal zijn?

Denkers die ik zou willen uitnodigen om een aandachtspunt te formuleren, halen zo de kunst uit zijn reagerende rol. De imaginaire stad benoemt zelf wat er in de samenleving geadresseerd dient te worden. De Spoorzone wordt zo bij tijd en wijle het speelveld voor kunst die vooropgaat met vooruitziende blik en zo met kleine en grote ingrepen steeds aan kwaliteit van leven bouwt.

Nou, het voelde goed om mijn verwachtingen eens te benoemen en mogelijkheden op een rij te zetten. Ik kijk er naar uit om e.e.a. in onze volgende sessie te bespreken!

Groet en tot dan,

D. Bosch

>>

[...]

4 kwaliteitstypen Inbox x

 D. Bosch
to me ▾

On March 7, 2021 at 08:54 PM D. Bosch <-----@s-hertogenbosch.nl> wrote:

>>

Hieronder heb ik voorbeelden van de 4 kwaliteitstypen in de openbare ruimte van de Spoorzone bij elkaar gezocht:

Top-buitenruimte: een prachtige vermenging tussen interessant programma en hoge kwaliteit inrichting.

Voorbeelden:

De Paleisbrug

Willemspoort Noord

4 kwaliteitstypen Inbox x

D.Bosch
to me ▾

On March 7, 2021 at 08:54 PM D.Bosch <-----@s-hertogenbosch.nl> wrote:

>>

2 Relevante Buitenruimte: een buitenruimte met potentie en die al intensief wordt benut maar waar nog niets of te weinig te beleven valt. Ik sluit van dit type wat meer voorbeelden bij. Het zijn de plekken waar je als voetganger omdraait omdat de buitenruimte hier niet voor jou gemaakt lijkt te zijn. Het zijn vaak ook de plekken waar wandelaars maar even gauw de rijbaan oversteken omdat het ze niet duidelijk is waar dat moet. Je hebt er als passant geen houvast meer.

Parallelweg / Paardskerkhofweg

Vlijmenseweg / Henri Dunantstraat

4 kwaliteitstypen Inbox x

 D. Bosch
to me ▾

On March 7, 2021 at 08:54 PM D. Bosch <-----@s-hertogenbosch.nl> wrote:

>>

2 Relevante Buitenruimte

Meer voorbeelden:

Veemarktweg / Nelson Mandelalaan

Onderwijsboulevard

4 kwaliteitstypen Inbox x

D. Bosch
to me ▾

On March 7, 2021 at 08:54 PM D. Bosch <-----@s-hertogenbosch.nl> wrote:

>>

2 Relevante Buitenruimte

Meer voorbeelden:

Magistratenlaan

Vlijmenseweg / Magistratenlaan

4 kwaliteitstypen Inbox x

 D. Bosch
to me ▾

On March 7, 2021 at 08:54 PM D. Bosch <-----@s-hertogenbosch.nl> wrote:

>>

3 Neutrale Buitenruimte - Gericht op bestaande woningen en woonerven, geen uitzonderlijke verhouding tot buitenruimte spoorzone.

Voorbeelden:

Buys Ballotweg

Prof. Keesomstraat

4 kwaliteitstypen Inbox x

 D. Bosch
to me ▾

On March 7, 2021 at 08:54PM D. Bosch <-----@s-hertogenbosch.nl> wrote:

>>

4 Vergeten Buitenruimte - Buitenruimte waar alleen met grote ingrepen verandering kan worden gebracht.

Voorbeelden:

Voltastraat

Ampèrestraat

6

Groet,

D. Bosch

Doc 31

↩ Reply

➡ Forward

Doc 33 - 3 8 2021

Behandelend therapeut:

M. Bosman

Transcript sessie 5

Locatie Vught

Cliënt: D. Bosch

Tijd: Aanvang 11.00u

Eind 12.05u

[...]

T Goedemorgen, ons vijfde gesprek alweer.

D. Bosch Ja, vierde of vijfde inderdaad.

T En u heeft bepaald niet stilgezeten, u heeft van alles gestuurd, waarvoor dank. Ik las hoe u plekken aan elkaar wilt koppelen met kunstwerken die functioneren als decors van de stad, daar waar de stad zelf ontbreekt. Hoe letterlijk moet ik dat nemen?

D. Bosch Ik heb het expres zo geformuleerd dat het als inspiratiebron kan dienen; het kan heel letterlijk een urbaan rekwisiet zijn, zoals een lichtreclame op of aan een gebouw. Het is afhankelijk van de kunstenaar die je erbij betreft hoe letterlijk iemand het neemt.

T Helder. U had het verder over tijdelijke en blijvende ingrepen gebaseerd op analyses van de omgeving en ik las over een stad die ik mee kan maken, in de zin van meebouwen, als kunstenaar, engineer of als student. Met de term 'meemaken' bedoelde u daarnaast ook het als bezoeker beleven van bijvoorbeeld uitvindingen op gebied van nieuwe technologie. Klopt dat?

D. Bosch Zeker.

T Ik zag verder uw voorbeelden van een complete stad, waarbij u eigenlijk steeds gebaren bedenkt die over die lastige barrière die het spoor vormt, heengaan.

D. Bosch Het spoor is in principe niet 'lastig'. Auto's zijn veel lastiger, die zijn over het algemeen lelijk en ze staan overal in de weg. En dan heb je ook nog eens heel veel ruimte nodig per auto om ze te parkeren, ruimte die nutteloos is als de auto er niet staat. De voordelen van het spoor zijn enorm. Je kunt er makkelijk aan, bij of overheen bouwen. Het is een bron van leven; iedere dag tussen de 45.000 en de 50.000 mensen die in- of uitstappen in mijn stadshart... en zo kan ik nog wel even doorgaan. Het spoor is dus niet lastig, maar het feit dat de bebouwing er vaak ophoudt en dat er dus te weinig plekken zijn om de spoorweg over te steken, dat is lastig. Als stad moet ik het spoor omarmen door een beter station te bouwen dan het huidige (en dat kan niet moeilijk zijn) en een flink aantal bruggen neer te leggen in de komende tijd. Met kunst kan ik met die overbrugging in de figuurlijke zin al beginnen. Als ik aan de ene kant bijvoorbeeld mooie gedichten op mijn gevels heb dan is het een kwestie van het cirkeltje rond maken, en het aan de andere kant ook doen. Lege gevels genoeg.

T Dat las ik inderdaad, en ik zag er impressies van.

D Bosch Die plaatjes? Dat zijn maar schetsjes... dingen die ik bij elkaar heb gezocht om de gedachte kracht bij te zetten. Het gaat mij er niet om dat een route door de stad 'Spoorzoeken' heet, of dat een bordje dat in de Uilenburg naar de Brabanthallen wijst, mooi is of niet. Het gaat om de gelijke hoeveelheid aandacht. Dát heb ik tot nu toe niet gedaan...
[...]
Want het gaat mensen natuurlijk om de bijvangst.

T Dat laatste snap ik niet helemaal.

D. Bosch Bijvangst niet? Je maakt een vaartocht onder de stad door en daarna is er een terras om uit te rusten of te praten over wat je hebt gezien. Je bent omringd door winkels en andere afleiding: bijvangst.
Aan de westkant van het station is er nog maar heel weinig bijvangst. De plint, de begane grond van de omringende bebouwing, is nog bijna nergens aantrekkelijk genoeg om zo maar wat door de stad te struinen. Het is er niet op ingericht.
Dat gaat wel komen, hoor. Bankjes, promenades, verlichting, aantrekkelijk groen...

Wanneer je als voetganger beseft dat je je ook bij Makerslab SPARK op loopafstand bevindt van een drankje op de Parade, dán ben je in mijn ogen in een complete stad en daar kan ik in ieder geval bij het realiseren van kunstprojecten, per direct op gaan inzetten.

T Duidelijk. En die imaginaire stad, dat gaat over de wens om niet alleen te reageren met kunst maar ook te... ageren? Hoe gaat dat in zijn werk?

D. Bosch Denk daarbij bijvoorbeeld aan de E. Du Perronlezing. Jaarlijks wordt er in Tilburg een denker, schrijver of bijvoorbeeld filosoof uitgenodigd om een maatschappelijk onderwerp te verwoorden. Dat zou ik ook graag zien maar op mijn eigen manier; niet alleen reageren op jezelf en je eigen stedelingen maar op de wereld, en de tijdgeest.

T Hoe dan?

D. Bosch Hoe dan, hoe dan...
[...]

T Het irriteert u dat ik dat vraag?

D. Bosch Een beetje. Je nodigt dus af en toe iemand uit, neem bijvoorbeeld een socioloog als Saskia Sassen, en vraagt diegene om mensen vanuit een wereldse context aan het denken te zetten over onze eigen stad. Een kunstenaar vertaalt dat thema bijvoorbeeld in een kort verhaal, een choreografie in de openlucht, een spotprent of voor mijn part graffiti. In ieder geval zodanig dat er openlijk dialoog over het onderwerp kan ontstaan.
[...]
Zo krijgt de kunst de kans om ook eens wat op de agenda te zetten.

T Is het voor u essentieel dat de vier eigenschappen die u beschreef allemaal werkelijkheid worden zoals u ze nu benoemt?

D. Bosch Nee joh.. Niet elke eigenschap die mij nu aantrekkelijk lijkt hoeft ik ook daadwerkelijk te bezitten. Eén of enkele van deze eigenschappen zou al mooi zijn.

T Als u er één zou moeten kiezen?

DB Eén vind ik eigenlijk te weinig. Maar het hoeft ook niet allemaal tegelijk; ik kan me voorstellen dat er op korte termijn een aantal plekken is aan te wijzen waar gestart kan worden met een ingreep. En dan zou ik misschien met een tijdelijke beginnen om warm te draaien en te zien wat het met de plek en de mensen doet, iets in de vorm van een projectie of een game met als uitgangspunt de stedelijke identiteit.

Bijvoorbeeld geprojecteerde 'Artist Impressions' – waarbij de kunstenaar als een soort projectontwikkelaar impressies van de toekomst of een andere werkelijkheid projecteert in de openbare ruimte. Aan de hand van een dergelijk eerste project kun je al lerend doorgroeien naar de volgende ingreep.

Ik heb inmiddels begrepen dat samenwerken met het onderwijs een heel goede voorbereiding nodig heeft, dus zo'n project gaat wellicht over twee jaar pas van start. De eerste, kleinere opdrachten tot het soort ingrepen dat ik voorstel onder het kopje 'complete stad' zouden wellicht wel alvast van start kunnen gaan, bijvoorbeeld op het gebied van routing en signing.

T Dus u heeft het over de nabije toekomst, maar ook over mogelijkheden die jaren van nu misschien pas werkelijkheid kunnen worden. Wat zou in uw ogen de allereerste stap zijn om iets te bereiken van alles wat u heeft opgeschreven?

D Bosch Een Regiegroep, een aansturende groep die als opdrachtgever kan optreden namens de gemeente, zou een plan voor de komende jaren kunnen formuleren op basis van alles wat ik hier bij elkaar gedroomd heb. Wat willen zij realiseren, waar en met wie. Dat is dan het 'masterplan' voor de komende jaren en daarmee kan allicht extra geld gevonden worden want dat is wel nodig. Zodra daar zicht op is, kunnen de eerste opdrachten worden uitgeschreven en we're in business!

T U zou dus toch het liefste zien dat alles wordt gerealiseerd?

D. Bosch Ja. Omdat ik niet goed kan kiezen... Maar ik voel nu zelf het meeste bij het hoofdstukje 'Imaginaire Stad'. In een ver verleden werd ik vergeleken met een draak in plaats van met een kikker weet u, ik was een rijk middelpunt van wetenschap en cultuur. Ik had de reputatie onoverwinnelijk te zijn. Met die attitude bouw je kathedralen. Of dingen op kleinere schaal, maar met een vergelijkbare bravoure.

T In een ververleden werd u gezien als een onoverwinnelijke draak, maar als ik me niet vergis heeft u vroeg in de 17e eeuw toch ook een belangrijke knokpartij verloren... Was dat niet in 1629?

D. Bosch Daar heb ik het liever niet te uitgebreid meer over... Ze zeggen 'wat je niet doodt, maakt je sterker' maar dat is helaas niet waar. Wat je bijna doodt, maakt je kleiner.

[...]

Maar... als je kleiner wordt, maakt je dat wel dankbaarder. Ik ben dankbaar dat ik een stad ben, nét groot genoeg om in te dwalen, maar te klein om je verloren in te voelen.

U moet zich voorstellen dat de grootste stad ter wereld, Guangzhou, als metropool gebied bijna drie keer zoveel inwoners heeft als heel Nederland. Dat kennen we hier helemaal niet, Amsterdam heeft er nog niet eens een miljoen... Maar zelf heb ik er maar zo'n 150.000...

T Past het dan wel bij u om zo groot en vrij te willen denken als u bij de Imaginaire Stad beschrijft?

D. Bosch Juist dan past het om groots te denken! In een stad van mijn formaat weet je altijd dat de nieuwe invloeden en ontwikkelingen in verhouding zullen staan tot het vertrouwde. De kracht van mijn historie zal altijd een relativiserende factor blijven voor vernieuwing. De beschermende houding ten aanzien van mijn verleden, maakt het juist veilig om innovatie op te zoeken. Het contrast met hedendaagse ontwikkelingen zou een gemeenschap met een rijk verleden niet moeten beangstigen maar zich vol vertrouwen moeten doen openstellen.

T Waarom?

D. Bosch Omdat men het evenwicht met de menselijke maat hier heel goed kan bewaken. En omdat ik als geen ander weet dat er op een dag iets wordt gebouwd waar eeuwen later mensen nóg een omweg voor maken en wat geestdriftig beschermd wordt als een relevant teken van de tijd. Dat moet je niet maar één keer, gedurende één periode in je bestaan willen doen. Dat wil ik als stad blijven doen.

T Het lijkt erop dat u kunstenaars die straks zullen worden uitgenodigd, vraagt om een extra element mee te nemen in het ontwerpproces.

D. Bosch En dat is?

T U als stad. Het feit dat u nu streeft om als geheel, zowel ten westen van het station als ten oosten, aantrekkelijk te zijn.

D. Bosch Ja, dat klopt.

[...]

En tegelijk ben ik geen stad die dicteert. Ik ben geen grote wereldstad waar dingen hoe dan ook gebeuren. Stedelijkheid past bij mij, kijk maar naar de nieuwe visie op hoogbouw, die eindelijk wat is opengebrosen. Maar ik ben geen metropool en zal me dus ook niet zo gedragen.

T Wat wil dat zeggen?

D. Bosch Dat ik het belangrijk vind om niet vanaf een tekentafel maar door de ogen van de bewoner en de bezoeker, noem het maar het publiek, naar de stad te blijven kijken. Dat publiek wordt nu bijvoorbeeld regelmatig geconfronteerd met verlepte en verwaarloosde kunstwerken, of kunstwerken die hun betekenis zijn verloren of simpelweg uit de mode zijn

geraakt. Ik zal wel wat foto's van voorbeelden sturen. Opruimen of ervoor zorgen, wat mij betreft.

T Loop je niet het risico om in de toekomst nog veel meer van dat soort kunstwerken aan de openbare ruimte toe te voegen met de mogelijkheden die u beschrijft?

D. Bosch Zeker loop je dat risico. Dus moet je nu alvast een opvatting formuleren over of kunstwerken in de openbare ruimte eigenlijk wel allemaal voor de eeuwigheid moeten zijn. Iets kan ook 10 jaar op een bepaalde plek zinvol zijn. Ik zal een interessant knipsel sturen dat daarover gaat.

T Moet zo'n regiegroep zich dan bij elke plek ook nog gaan afvragen hoe lang iets er zou moeten staan?

D. Bosch Ja. Of je zegt dat je iets voor minimaal vijf of tien jaar wilt en je vraagt de kunstenaar om er verder zelf een antwoord op te geven in zijn of haar ontwerp. Ik ben er sowieso groot voorstander van dat betrokken kunstenaars aan de wieg staan van hun eigen opdracht....

T Wat bedoelt u daar precies mee?

D. Bosch Dat kunstenaars prima in staat zouden moeten zijn om zelf een opvatting te formuleren over hoe lang iets ergens zou moeten staan, maar dan moet je het ze wel vragen. Als het antwoord 'zo lang mogelijk' is, weet je dat je als nieuwe eigenaar van het kunstwerk bereid moet zijn tot het plegen van onderhoud. Maar ik bedoel niet alleen dat je een kunstenaar moet vragen om zich uit te spreken over de levensduur van een kunstwerk. Ik vind ook dat je kunstenaars niet meer met drie of meer kunt laten 'strijden' om uitvoering door een schetsontwerp te maken. Ik begrijp dat jonge kunstenaars die net beginnen, zich daarvoor lenen maar bij kunstenaars met een serieus, doorontwikkeld oeuvre begrijp ik dat niet.

T Hoe zou het dan moeten?

D. Bosch Als je je hebt verdiept in een kunstenaar en je weet waar diegene voor staat, met wat voor werk hij of zij doorgaans komt, dan kun je die kunstenaar toch gewoon benaderen voor een gesprek over de plek? En als dat gesprek de verwachte klik oplevert, dan bakken je samen de opdracht af en zet je samen de kaders op papier. Hoe, waar, met wie en voor hoe lang bijvoorbeeld. Op basis daarvan ga je wel of niet de opdracht, ofwel de samenwerking aan.

T Waarom is dat zo relevant?

D. Bosch Dat lijkt me logisch: zodoende weet de kunstenaar dat hij of zij in principe ook werkelijk het kunstwerk zal gaan maken in plaats van dat hij minstens 66,66% kans heeft dat het schetsontwerp in de prullenbak verdwijnt!

Het is een respectvoller proces naar de kunstenaar maar het is ook gebaseerd op overtuiging. De onderbouwde overtuiging dat het werk van deze kunstenaar het juiste is

voor een plek, in plaats van het gangbare selectieproces wat ik in de rest van het land zie dat ergens iets weg heeft van een schot hagel; 'er zal er wel eentje raak zijn'. Ik denk dat dat wat preciezer kan.

T Dat geldt dan voor de opdrachtsituaties, maar die samenwerkingen waar ik over las dan? Hoe komen die dan tot stand?

D. Bosch Goede vraag. Daar heb ik met Sint Joost, de kunstacademie over gesproken. Ik heb daar al wat over gemaild. Maar volgens mij moet je die samenwerkingen met onderwijs of een I.O.T. Stadslab in de kern ook als een opdracht zien. Je betreft een kunstenaar met een bepaald doel en doet die kunstenaar vervolgens simpelweg 'cadeau' aan de betreffende organisatie.

T Noem eens een voorbeeld?

D. Bosch Stel dat je gaat praten met een organisatie als het IOT Stadslab en je stelt ze bijvoorbeeld voor om samen te werken met een kunstenaar. Dat kost ze tijd. Er moeten dus goede redenen (vooral geld) komen om mee te doen. Je betreft een kunstenaar en betaalt die kunstenaar om in samenwerking met de technische werkplaats tot een project te komen waarbij technologische innovatie beleefbaar maar vooral echt interessant wordt voor het Spoorzone Publiek. Voor de pilot stel je een uitvoeringsbudget beschikbaar dat gedeeltelijk uit cultuurgeld komt en gedeeltelijk uit innovatiegeld, waardoor beide partijen iets te winnen hebben. Uiteindelijk wint iedereen, want ook het publiek, de stedeling, wordt er beter van als er iets nieuws te ervaren valt op straat, terwijl technologie en cultuur tegelijkertijd vooruit worden geholpen.

T Je gaat partijen dus niet 'uitdagen om met ideeën te komen'?

D. Bosch Nee, dan komt er meestal niet zoveel van terecht, en zoals ik het nu beschrijf wel, want zo snijdt het mes namelijk aan vele kanten.

T Het klinkt wel makkelijk als u het zo zegt. Maar iets doet me vermoeden dat het dat niet altijd zal zijn.

D. Bosch Klopt, dat verwacht ik ook. Maar als je aan het dromen bent over de toekomst moet je jezelf nog even geen beperkingen opleggen. Daar komen in een later stadium nog kansen genoeg voor. En omdat er nu vast en zeker dingen genoemd worden die in de praktijk af zullen vallen, kun je maar beter genoeg plannen hebben. Dan kun je de komende tijd vooruit. Uitproberen zal aantonen wat werkt, zoals we al bespraken aan de hand van het gedachtengoed van Kurt Lewin. Een concrete ervaring, gevolgd door observatie en reflectie, leidt tot een nieuw idee om mee te experimenteren en zodoende weer tot een concrete ervaring, enzovoort, enzovoort.
'Bijzondere, experimentele kunsttoepassingen in de Spoorzone' dus... Dat is gelukkig iets waar zelfs het College van B&W al mee heeft ingestemd.

T Aha, daar is al politiek draagvlak voor?

D. Bosch Ja, op 11 februari 2020 stemde het college in met het inzetten van ‘een deel van het budget Kunst in de wijken/kunst openbare ruimte [...] voor bijzondere experimentele kunsttoepassingen in de Spoorzone’. Er staat zelf letterlijk in: ‘Zowel de aanpak als de uitkomst zijn in deze fase nog experimenteel. Fouten maken en leren zijn onderdeel van de aanpak en dat is nodig om ervaring op te doen met deze nieuwe vorm van gebruik van de openbare ruimte.’

Nou, dat is uit mijn hart gegrepen. Ik kan het betreffende Infobulletin wel mailen.

T Ik geloof het zo ook wel.
[...]

D. Bosch Zijn we niet al bijna door de tijd heen?

T Ja, dat klopt... en waar staan we in het proces voor uw gevoel?

D. Bosch Ik moet nog een beetje op me in laten werken wat we allemaal hebben besproken, maar ik zie het toch inmiddels behoorlijk helder voor me. Er zijn nog een aantal dingen die ik u wil toesturen maar ik denk dat ik eigenlijk wel weer een hele poos vooruit kan met deze plannen.

T Misschien is het goed om even te laten bezinken wat we vandaag hebben besproken en op basis daarvan te beslissen of we elkaar nog een keer moeten zien of dat onze wegen hier scheiden?

D. Bosch Prima, maar wegen die scheiden, daar ben ik niet zo van. En ik denk in deze situatie in ‘t bijzonder dat ik u ook nog wel eens zal willen kunnen raadplegen, aangezien u zo intensief betrokken bent geweest bij het benoemen van dit proces.

T Geen probleem, u weet mij te vinden. Laten we nog even contact hebben over hoe het nu verder gaat.

[...]

Column over kunst en doelgroepen in Den Bosch

Inbox x

M. Bosman

to@s-hertogenbosch.nl

On March 8, 2021 at 19:24 PM M. Bosman <.....@gmail.com > wrote:

>>

[...]

Ik vond deze column en moest direct aan onze gesprekken denken.
Ter inspiratie!

Hartelijke groet,

M. Bosman

De gastcolumn van deze week:

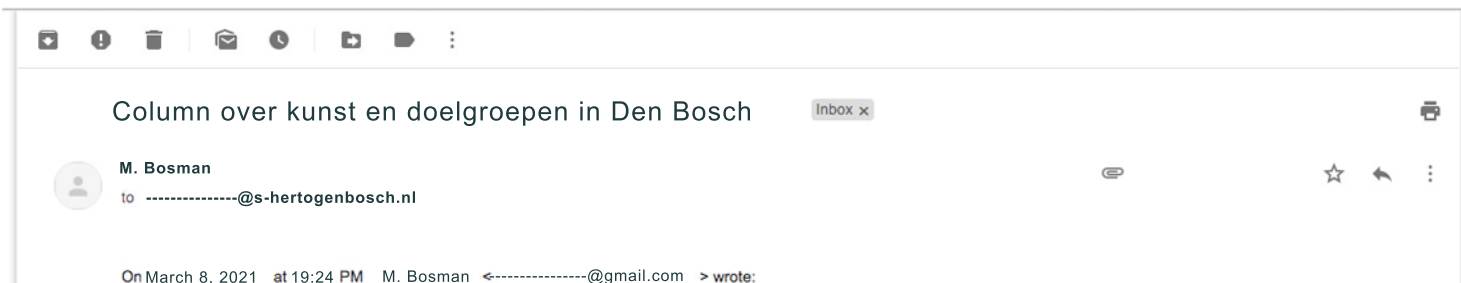
Den Bosch; de stad die zich maar blijft verkleden.

De een komt om te winkelen, de ander blijft een weekend. De een ziet een kleine provinciestad, de ander een cultuurstad met kunstacademie, museum, galeries en festivals. Je kunt studenten zien, of niet meer dan één piepjonge universiteit. Een sportstad of kans op een bierbuik. Rijkdom, of ook wel armoede. Maar er zijn er een hoop, een héle hoop, die één keer per jaar met een biertje in de hand de optocht zien.

Ik vraag me af, als een stad al zoveel gezichten heeft, waarom er dan iedere keer toch nog een identiteit bij verzonnen moet worden? Een aantal jaar geleden draaide alles om keramiek, daarna was er Jeroen Bosch, ik kan me iets herinneren van Ontmoetingsstad, Cultuurstad van het zuiden en nu is Den Bosch ook een 'datastad'.

Typische Bosschenaar

Je kunt van alles vinden van een stad die steeds weer verzint wat 'ie nou weer is... Maar je verveelt je er in ieder geval niet snel. Heerlijk om af en toe eens van stijl te veranderen of een mening te herzien, ik kan het iedereen aanbevelen. En misschien komt het wel juist door dat wispelturige karakter van deze stad dat er zo'n uiteenlopende bevolking is. Van hip tot boers, van millennial tot pensionado, van Hollander tot allochtoon, van student tot arbeider, van urban tot dorps. En laat je niet misleiden, er is ook een groep met een heel grote mond, maar dat is zeker niet de meerderheid. >>

Degenen die het luidst roepen, zijn niet de enige echte Bosschenaren. Net zo min heeft de enige echte Bosschenaar altijd een FC Den Bosch tatoeage, of een scooter, of badslippers. Het gevaar in Den Bosch is alleen wel dat er naar de club geluisterd wordt die het hardste schreeuwt, terwijl er voor iedereen aanbod gecreëerd moet worden.

Gelukkig gaat er op dat gebied ook al veel goed. Want toen ik voor het eerst van 'datastad Den Bosch' hoorde, dacht ik aan de Elfde van de Elfde, aan Theaterfestival Boulevard van 5 tot 22 augustus, aan de Bosch Parade van 8 tot 11 juli, de kermis in augustus, het Festival van het levenslied in juli, het Internationaal Vocalisten Concours van 16 tot en met 21 november en ga zo maar door... Den Bosch heeft namelijk heel veel belangrijke data.

En toch ben ik van mening dat de meesten diep in hun hart het liefst in februari, met een biertje in de hand, deinend naar de carnavalsoptocht staan te kijken. Dan zit er ineens niet zoveel verschil meer tussen al die Bosschenaren.

Dus wil je kunst maken in de openbare ruimte van deze stad? Zet dan in ieder geval ergens een bronzen carnavalswagen neer.

*D. Pieterse
Kunstminnend Bosschenaar*

Uit: E-mailwisseling met cliënt D. Bosch

1 berichten, 1 CC

Oorspronkelijk bericht: 8 maart 22:58u

Verzonden vanuit -----@s-hertogenbosch.nl

>> betreft: Re: Column over kunst en doelgroepen in Den Bosch

[...]

>>

Bedankt voor de leuke column! Hij is me op het lijf geschreven.

En geloof het of niet, maar ik ben altijd wel trots als ik mezelf weer op een of ander lichaamsdeel terugzie als tatoeage...

Er is overigens vandaag contact geweest met de kunstacademie, hieronder mijn aantekeningen:

Gesproken met Anne Lucassen AKV Sint Joost

Eén van de belangrijkste redenen waarom samenwerken tussen academie en stad moeilijk is, buiten het feit dat het wat moeizaam en traag verloopt om met de kunstacademie überhaupt contact te krijgen, is dat het curriculum van de studenten al ver van tevoren vaststaat. Voor een onderwijsinstelling is het bijna niet te doen om ad hoc, of binnen enkele weken, serieus invulling te geven aan een project.

Er wordt vaak door partijen van buitenaf aangenomen dat ze, door met studenten te werken, makkelijk een gratis creatief ontwerp kunnen krijgen. Niets is minder waar: samenwerkingen met externen moet duidelijke educatieve waarde hebben en er moeten voor de studenten voldoende tijd, begeleiding, vrijheid en middelen zijn om eraan te werken.

De kansen om studenten zich jaarlijks te laten verdiepen in de Spoorzone en tot responsieve interventie in de omgeving van de academie te laten komen, liggen vooral bij de Minoren (minors) van augustus tot januari. Dit is een periode van enkele maanden waarin een student een vak volgt dat (enigszins) buiten zijn of haar gangbare studietraject ligt. Studenten uit het hele land kunnen zich aanmelden voor zo'n semester.

Er zijn bijvoorbeeld studenten die normaal alles op de computer ontwerpen, en tijdens een minor graag juist eens de tastbare vertaling naar de buitenwereld willen maken. Deze studenten werken dan samen met een partner die een casus schetst. Daarnaast heeft een minor een didactisch framework waaraan moet worden voldaan.

Ook een samenwerking met IOT Stadslab is zeker denkbaar.

Enkele (Engelstalige) minoren worden in Den Bosch ontwikkeld onder leiding van o.a. Jeroen van de Korput en kunnen ook alleen in Den Bosch gevolgd worden. [Speculating The Future](#) is er zo een.

Van de website van Sint Joost:

"What if the rapid scientific and technological innovations of recent decades would be used to massively improve life on earth for human and non-human beings alike? Or what if

humans would one day move to another planet, or inside the ocean, to escape the consequences of their behavior on the environment? What will everyday life look like in twenty, thirty or a hundred years from now? Speculative thinking about the future of humans and non-humans establishes a common ground between the art disciplines, the technological innovation sector, policy making and critical humanities. Specifically in the creative sector, speculative design is an outgrowth of radical and conceptual design that reflects critically upon the here and now, looking further into the future.

[...]

In the program Speculating the Future students with various backgrounds come together and use design and art to imagine, explore, experiment and to give form to bold and daring ideas about a future yet to come.”

Een vraag als ‘Hoe kan nieuwe technologie beleefbaar worden in ons dagelijks leven in de Spoorzone?’ zou al een goed uitgangspunt kunnen zijn voor de Minor als er ruimte is voor de studenten om in elke vorm te reageren.

De academie ziet de stad zeker als voldoende interessant podium, maar de kernactiviteit van St Joost is lesgeven. Studenten in staat stellen om op en in de stad te reageren, moet van buitenaf (in dit geval de gemeente) komen.

Een mogelijkheid zou misschien zijn om goede afspraken te maken in aanvullend overleg over een eerste minor in bijv. 2022. Regiegroep geeft een kunstenaar dan de opdracht om met studenten een minor in de Spoorzone te doen; 1 maand research, 2 maanden ontwikkeling en ontwerp, 1 maand voorbereiding, 1 maand uitvoering en presentatie gevolgd door observatie en evaluatie. Buiten de opdracht aan de begeleidende kunstenaar zou er wellicht een uitvoeringsbudget gekoppeld kunnen worden van bijvoorbeeld max € 300,- per student op basis van gemaakte kosten, want een idee uitvoeren kost geld.

Door de samenwerking op deze manier in projectvorm als het ware als een bijdrage aan de academie in te pakken, kun je wellicht de vele lagen tellende organisatiestructuur binnen Avans omzeilen.

Buiten de kansen die er liggen bij het ontwikkelen van een minor, wil de academie ook nog wel over andere zaken van gedachten wisselen in de toekomst. Hoe houden we alumni in de stad, bijvoorbeeld? Is het mogelijk om voldoende werkruimte voor kunstenaars of een combinatie van woon- en werkruimte in EKP of in de Spoorzone of überhaupt in de stad te realiseren?

Een samenwerking met AKV St.Joost lijkt heel haalbaar en interessant, voor alle betrokken partijen. Er moet echter wel bereidheid zijn tot investeren en een lange aanloop, zodat afspraken ver vooruit kunnen worden gemaakt. Ook de eerste reactie van Jeroen van de Korput, coördinator van de Minoren, is positief op bovenstaand idee.

>>

[...]

Tot zover mijn notities bij het gesprek met de academie.

Verder verstuurde ik nog onderstaande mail om tot aanvullend overleg te komen:

>> to jjj.vandekorput

Betreft: Kunst, Spoorzone en Minor
Beste Jeroen,

Onlangs sprak ik Anne Lucassen i.v.m. de kunstvisie over de Spoorzone en mogelijkheden om samenwerkingen aan te gaan met bijvoorbeeld AKV/Sint Joost. Ik heb begrepen dat ze je reactie op enkele ideeën heeft gepeild en dat je er positief tegenaan kijkt.

Het lijkt me interessant om wat verder door te praten over die mogelijkheden, bijvoorbeeld over de minor 'Speculating the Future', omdat ik in allerlei opzichten kansen zie. Lijkt je dit ook wat?
En heb je binnenkort tijd?

Ik hoor het graag,

Hartelijke groet,

D. Bosch

 D. Bosch
to me ▾

On March 10, 2021 at 17:19 PM D. Bosch <-----@s-hertogenbosch.nl> wrote:

>>

Ik zou nog even het artikel mailen over hoogbouw waar ik vanochtend naar verwees. Voorbeelden van de bestaande kunstwerken en het knipsel over tijdelijkheid volgen.

Fijne avond,

D. Bosch

▲ Het Prins Hendrikpark met de op voorgrond de plaats waar op de voormalige locatie van het Brabantbad en Vinkenkamp drie woontoren moeten komen. Aan de overzijde De Amazones. © Marc Bolsius

Nu is Den Bosch wel rijp voor de ene na de andere woontoren

DEN BOSCH - Overall in Den Bosch verrijzen de komende jaren woontorens. Bij station Oost, aan de Dieze, op de Kop van 't Zand en aan de Parallelweg (EKP-terrein). En dan werd er deze week ook nog een plan gelanceerd voor drie torens aan de IJzeren Vrouw in het Prins Hendrikpark.

De Sint-Jan als norm

Oud-directeur stadsontwikkeling Willem van der Made is een van de architecten van de nota Hoogbouw uit 2003. In die spelregels om woningen te stapelen wordt een onderscheid gemaakt: hoogbouw van 60, 80 en 100 meter. Bijvoorbeeld langs de Zuid-Willemsvaart, Deze, Willemspoort en langs de snelweg Avenue A2. „Met de Sint-Jan als norm, die moet altijd te zien blijven”, aldus Van der Made nu.

Kijk naar Paleiskwartier, Willemspoort en Amazones, die laten zien dat hoogbouw een aanwinst kan zijn.

- Willem van der Made, oud-directeur stadsontwikkeling Den Bosch

Tijd is rijp

De tijd is er nu rijp voor om op meerdere plekken in de stad de hoogte in te gaan, betoogt Van der Made. „Er is veel meer vraag naar kleinere woningen voor alleenstaanden en een- en tweepersoonshuishoudens. En kijk naar Paleiskwartier, Willemspoort en Amazones, die laten zien dat hoogbouw een aanwinst kan zijn.”

Druk publieke opinie

De historische kathedraal als *landmark* voor de historische stad. „Dat moet ook, maar dan moet je in deze tijd ook hoger durven te gaan dan de 73 meter van de Sint-Jan”, aldus Van der Made. Hij verwijst daarbij naar de soms felle discussie rond de hoogte van de drie Amazone-flats aan de rand van het Prins Hendrikpark. „Onder druk van de publieke opinie gingen die torens van honderd naar zestig naar veertig meter hoog.”

Geen meetlat

De in 2013 gebouwde Amazones zijn inmiddels al lang en breed geaccepteerd en gewaardeerd, ze kregen zelfs de Bossche Architectuurprijs. Architecte Liesbeth van der Pol van DOK Architecten uit Amsterdam legde begin 2000 voor De Amazones verschillende ontwerpen op tafel, variërend van twee tot drie en van 120 tot uiteindelijk de 44 meter hoogte zoals ze er nu staan. „Het probleem was in die tijd dat er geen kaders waren, geen meetlat. De nota hoogbouw lag er toen nog niet”, blikt de architecte terug. „Je kan in de Stadsdelta wél naar 100 tot 120 meter, als je ze aan het water zet en niemand in de schaduw plaatst.”

Wél bouwen in park

Van der Pol: „Bij het ontwerp van de Amazones ging ik wel van het plan uit dat er aan de overkant op de locatie van het Brabantbad woningbouw zou komen die lager uit zou vallen. Zes torens is minder subtiel dan ik gehoopt had.” Ze voegt er aan toe dat de locatie Brabantbad wél bebouwd moet worden. „Dat het al zo lang een lege plek is, is geen argument. Het doel is altijd geweest om te bouwen. Toen de school (HAS) plat ging voor De Amazones is er ook niet gezegd: we bouwen niets terug want er is nu een mooi uitzicht.”

▲ Artist impression van de woontorens die bij de IJzeren Vrouw zijn gepland. © Gemeente 's-Hertogenbosch

Volgens Van der Made geldt bij de plannen van de drie nieuwe torens dat door het gebouw het park zichtbaar blijft. „Dat kan door de onderste laag transparant te maken en te zorgen dat daar voorzieningen en functies in komen. Dat maakt het ook aantrekkelijker.” Maar ga dan wel goed met de omwonenden aan tafel, stelt Van der Pol. „Goed verantwoord en goed luisteren. Burgers maken geen trammelant, maar zijn mondiger geworden.”

Niet zo eenvoudig

Sjoerd Soeters, architect van de kasteelwoningen in De Haverleij, noemt het nog niet zo eenvoudig om zo maar even de hoogte in te gaan. „Technisch en financieel niet. Hoger dan zeventig meter betekent dat je meer ruimte voor meer veiligheidsvoorzieningen nodig hebt. Dat betekent minder bruto vloeroppervlakte en maakt een toren duurder.”

Bij openbaar vervoer

En dan is er nog de locatie. „Je moet dicht bij het openbaar vervoer zitten. Dat trekt relatief minder autoverkeer aan. Maar het bouwen van woontorens bij stations in een historische stad is meestal een probleem. Je hebt met de beroemde Sint-Jan te maken, dus ik zou altijd bij de westzijde van het spoor in Den Bosch gaan zitten. Aan de rand van de stad, met een mooi uitzicht”, geeft Soeters aan.

Artikel Hoogbouw Inbox x

D.Bosch

to me

March 10, 2021 17:20 PM D.Bosch <-----@s-hertogenbosch.nl> wrote:

>>

Ik zou altijd bij de westzijde van het spoor in Den Bosch gaan zitten

- Sjoerd Soeters, Architect kasteelwoningen Haverleij

Mooie locaties

Over mooie locaties gesproken. Van der Made wijst ook naar de westkant van het station, Willemspoort. „Dan krijg je op afstand ook een mooi stadssilhouet. Met aan de zijanten hoge woontorens op West en het provinciehuis in Zuid en in het midden de Sint-Jan.”

 Reply

 Forward

Verwaarloosde kunstwerken en knipsel tijdelijkheid Inbox x

 D. Bosch
to me ▾

On March 10, 2021 at 17:27 PM D. Bosch <-----@s-hertogenbosch.nl > wrote:

>>

Hierbij wat voorbeelden van de kunstwerken waar ik het over had, die wel wat verzorging zouden kunnen gebruiken of die simpelweg helemaal uit de mode zijn.
Verder heb ik zoals beloofd het knipsel bijgevoegd over tijdelijkheid.

Groet,

D. Bosch

Verwaarloosde kunstwerken en knipsel tijdelijkheid

Inbox x

D.Bosch
to me ▾

On March 10, 2021 at 17:27 PM D.Bosch <-----@s-hertogenbosch.nl > wrote:

>>

J & T

Artikelen

Agenda

Adverteren

Redactie

English

The Balcony
neemt afscheid
van Susan Bites

Frits Dijcks

Josje Hattink in
het hol van de

Er is een groot verschil tussen hoe mensen over kunst praten als er geen camera op ze gericht is en wat ze in het openbaar verkondigen. Mensen die thuis naar Bach luisteren, vertellen op tv liever dat ze André Hazes geweldig vinden. Maar de Rijksgebouwendienst werkt buiten het zicht van de camera's, dus dan zijn de meeste gesprekspartners gewoon verstandige en redelijke mensen.

Maar Frieling ziet ook een andere kant van het verhaal. "Er is in het verleden veel kunst in de openbare ruimte gemaakt. En daar zijn ook veel projecten bij waarbij het de kunstenaar niets kon schelen wat omwonenden daar van vonden. Daar is de afkeer ook een reactie op. Jonge kunstenaars staan er totaal anders in. Die zijn heel erg geïnteresseerd in context en ook in de gebruikers. Zij willen contact. Er zijn heel weinig jonge kunstenaars die bezig zijn om dingen te maken die voor de eeuwigheid zijn."

We komen volgens Frieling ook uit een historisch bijzonder tijdperk waar de nadruk lag op het 'autonome' kunstwerk van de autonome kunstenaar en de claim dat het allemaal voor de eeuwigheid is bedoeld. Het was ook de periode waarin de minimalistische school hoogtij vierde in de kunst. Van Houwelingen voegt daar aan toe dat *minimal art* ook heel goed uitkwam. Een stuk staal was niet zo duur en het had de maatvoering die nodig was om zich te kunnen verhouden tot de architectuur. Dat was ook waar de meeste kunstenaars naar zochten.

[...]

"Wij kiezen heel duidelijk voor kunstenaars die het proces aankunnen. We hebben weinig aan mensen die uitsluitend vanuit hun atelier en eigen oeuvre werken en denken. Kunstenaars moeten bereid en in staat zijn om te begrijpen wat zo'n gebruiker doet, hoe het bouwproces werkt en ze moeten kunnen dealen met de bestaande situatie. Het kunstproject komt aan bod als alle grote beslissingen rondom de bouw al zijn genomen. Het gaat om de laatste 1% van het traject. Je moet in staat zijn om de mensen aan tafel te engageren. Het betekent ook dat je bereid moet zijn om concessies te doen. Er zijn veel kunstenaars die niet met die rol om kunnen gaan omdat ze gewend zijn om in het centrum van de aandacht te staan.

Volgens Hans van Houwelingen is 'concessies doen' geen goede term. Het gaat niet om minder realiseren dan je zou willen. Je moet zo in de context manoeuvreren, dat je met iets beters komt dan wanneer je niet de plicht had om samen te werken. Er op en er overheen, dat werkt vaak heel goed. Als je overtuigend bent, hoeft het niet op concessies uit te draaien. De veelgeprezen autonomie in de kunst is niet overtuigend als die haar context niet kan overzien.

Volgens Gijs Frieling is dat wel een heel andere rolopvatting dan de meeste kunstenaars hebben. Veel kunstenaars zijn er niet toe in staat of zijn niet bereid om zich in de opgave en de context te verdiepen en krijgen daardoor het gevoel dat ze concessies moeten doen. Maar je moet je ook kunnen engageren met de belangen van anderen.

Daken als podium gebruiken

Inbox x

D. Bosch

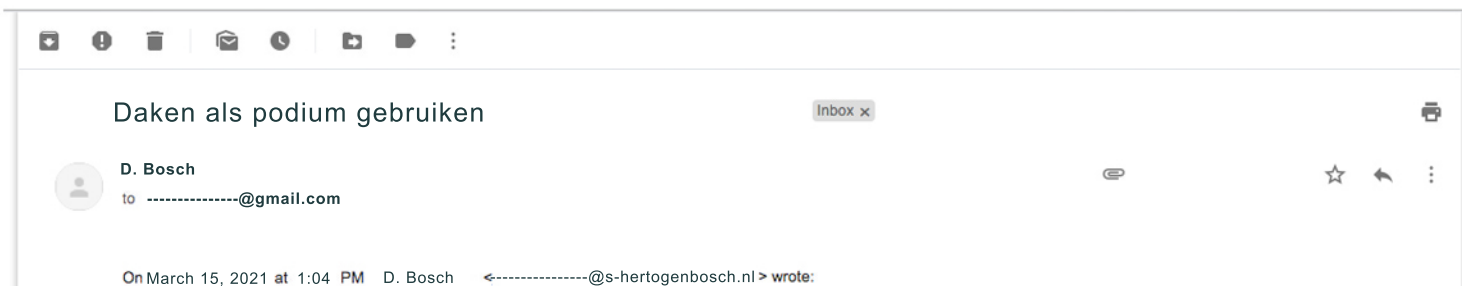

to -----@gmail.com

On March 15, 2021 at 1:04 PM D. Bosch <-----@s-hertogenbosch.nl> wrote:

Als iets kenmerkend is voor een stedelijke omgeving, dan is het wel dat mensen elke mogelijke ruimte gebruiken om hun naam of reclame met grote borden aan de vele >>

passanten te tonen. Gevels worden een canvas of zelfs een digitaal scherm en gebouwen worden een sokkel. In de Spoorzone zouden ook de daken van in ieder geval plekken als de Willem II Fabriek, de Kunstacademie en de Melkfabriek een sokkel voor tijdelijke ingrepen met impact kunnen worden. De afbeelding van de tijdelijke lichtreclame op de Willem II fabriek illustreert dat; het is een wat ouder werk van uw naamgenoot Matthijs Bosman. Hij schreef met meer dan 70 TI-buizen en gekleurd landbouwplastic tijdelijk het Japanse woord voor Holland op de Willem II fabriek, waarvan ooit de gevel bezaaid was met de namen van de exotische herkomst van de tabak. De Willem II fabriek was op slag het poortgebouw van een wereldse stad.

Hartelijke groet,

D. Bosch

Doc 49 - 3 23 2021
Behandelend therapeut:
Transcript sessie 7 (final)
Cliënt: D. Bosch
Tijd: Aanvang 14.00

M. Bosman
Locatie Vught

Eind: 14:28

T Zo, onze laatste sessie... Tenminste, daar gaan we vanuit.

D. Bosch Ja, het leek me toch wel fijn om elkaar nog even kort te zien voordat onze wegen zich weer scheiden.

T Daar ben ik het mee eens. Hebt u het gevoel dat u uw doel bereikt hebt?

D. Bosch Ik denk dat ik altijd aan mezelf zal blijven werken. Maar een van de dingen waar ik hier voor kwam, was om mijn visie op de toekomst te verhelderen en dat is gelukt in mijn ogen.

T Goed om te horen. Het is ook niet ineens helemaal voorbij, hè. U kunt nog altijd contact met me opnemen als er weer vragen of twijfels opduiken. Dat zou ik zelfs leuk vinden. Ik ben er nu zó in betrokken geraakt...

D. Bosch Te veel naar uw zin?

T Helemaal niet. Ik vond het ontzettend leerzaam om u alles op een rij te zien krijgen en om de knipsels, foto's en aantekeningen mee te lezen. Wat ik me afvroeg; straks gaan er zich daadwerkelijk kunstenaars bemoeien met de ontwikkelingen die u nu heeft geformuleerd. Wat zou u tegen ze zeggen?

D. Bosch Make Den Bosch Great Again

[...]

T En tegen die Regiegroep waar u het over had?

D. Bosch Daar wil ik wel wat uitgebreider tegen zijn. Ik denk dat er serieus geld nodig is om enkele dromen waar we met elkaar over spraken, te realiseren. Kunst gaat in de Spoorzone een meerwaarde creëren op plekken waar architecten en ontwerpers van de openbare ruimte dat niet doen. Dat betekent dat dat ook niet allemaal uit het toch al kleine potje voor kunst betaald hoeft te worden. De kunst verleent een dienst door zich met de openbare ruimte en de samenleving bezig te houden, niet andersom. Dus straks heeft iedereen baat bij een prachtige Spoorzone; vastgoedprijzen zijn gestegen, bedrijven zijn er gevestigd, toerisme is toegenomen, landelijke subsidies zijn binnengehaald... Dan kan het niet zo zijn dat de kunstensector maar weer moet duimen voor een plekje op de gemeentebegroting.

T Waar denkt u dan dat er ook geld vandaan zou moeten komen?

D. Bosch Uit geld dat gereserveerd is voor leefbaarheid, innovatie, participatie, stadsmarketing, pilots, onderwijsvernieuwing, inclusiviteit, draagvlak voor verduurzaming, toerisme en ga zo maar door, want de Spoorzone zelf is in zijn geheel een soort innovatielab voor de stad en hét podium voor stedelijke transformatie richting de toekomst.

T Goede toevoeging. Verder nog iets belangrijks?

D. Bosch Ongetwijfeld. Maar het gaat er niet om of we echt alles hebben besproken. Het gaat erom dat in de afgelopen maanden een grondhouding benoemd is. Vanuit die houding kunnen kunstenaars aan het werk met de opgaven die er liggen.

T Ik voel het heel goed aan, maar kunt u toch tot slot nog iets zeggen over die grondhouding?

D. Bosch Ik ben de plek van de toekomst, een magneet voor de omgeving en een souvenir van het verleden.

Ik ben een hoofd-stad maar heb een hart en ik overleef iedereen die iets van mij vindt.

Ik heb een verder verleden en een langere toekomst dan wie hier woont, zwerft of geschiedenis schrijft. Vergis je niet; ik ben misschien niet groot maar ik ben een stad.

Ik hoef net als mijn inwoners, geen identiteit te bedenken.

Ik blijf altijd dezelfde

omdat ik durf te veranderen.

[...]

T Ik heb hier niets aan toe te voegen.

D. Bosch Ik ook niet.

T Tot ziens...

[...]

D. Bosch Zeker weten.

>>

Beste collega,

Dit was een selectie uit de verslaglegging van alles wat er de afgelopen tijd ter sprake is gekomen en uitgewisseld. Ik heb het met je gedeeld om een goed beeld te geven van het ongewone traject dat is doorlopen en hoe de toekomst tegemoet getreden kan worden.

Laten we, waar we kunnen, bijdragen aan datgene waar we nu getuige van zijn geweest:

Een stad die binnen wil komen.

Matthijs Bosman

In dit dossier zijn diverse bijlagen en citaten opgenomen uit andere (online) bronnen. De eventuele rechten daarvan blijven eigendom van de rechthebbende. Indien er materiaal van derden openbaar wordt gemaakt of verspreid, dient daartoe vooraf toestemming te worden gevraagd aan de betreffende partij.

Bronnen:

www.123test.nl	Persoonlijkheidstesten
www.lentis.nl	Zelftest
www.nhg.nl	Richtlijnen patiëntendossier
www.wikipedia.org	Kurt Lewin
www.nickcave.com	Lyrics 'Oh my lord'
www.bd.nl	Artikel 'de ene na de andere woontoren' 13-2-2021 en diverse andere berichten over Den Bosch en de Spoorzone
www.jegensentevens.nl	Artikel 'toekomst van kunst in de openbare ruimte' 5-11-19
stjoost.nl/studies/minor	Minoren op Sint Joost
www.allecijfers.nl	Statistieken bevolking Den Bosch

Info over Spoorzone:

www.denbosch.nl
www.spoorzone.net
www.bvr.nl
www.spoornet.nl

'Netwerk van verbindingen in de brede binnenstad' – Gemeente Den Bosch

'Spoorzone ambitie openbare ruimte' – Gemeente Den Bosch

'B&W voorstel 11-2-20 Interactieve buitenruimte Spoorzone' – Gemeente Den Bosch